



# รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ประจำปีงบประมาณ 2538



เรื่อง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มผลผลิตน้ำนมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร  
(Factors Influencing Milk Production of Dairy Cattle Raisers Members in Bangkok)

คณะผู้ดำเนินการวิจัย

นายสุรพล เศรษฐบุตร

นายวิชัย ศุภลักษณ์

โดยได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณโครงการวิจัยประจำปีงบประมาณ 2538

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ตุลาคม 2538

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(1)
ภาคผนวก	(3)
บทคัดย่อ	(4)
บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
สมมุติฐานของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย	4
ระยะเวลาที่ทำการวิจัย	4
การตรวจเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
ระเบียบวิธีการวิจัย	8
สถานที่ทำการศึกษา	8
ประชากร กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง	8
วิธีการและเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	9
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	9
การวิเคราะห์ข้อมูล	10
ผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัย	11
1. สถานภาพส่วนบุคคล	11
2. สถานภาพ เศรษฐกิจ-สังคมและพื้นฐานการเลี้ยงโคนม	14
3. บัณฑิตด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตร	27
4. ระดับการรับรู้ในหลักวิชาการเลี้ยงโคนมและการนำไปปฏิบัติ	33
ก. ด้านการจัดการอาหารและโภชนาการ	33
ข. ด้านการจัดการปรับปรุงพันธุ์และการจัดการฝูงโคนม	34

RCH  
SF  
208  
ศ 8525

เลขที่.....  
เลขทะเบียน..... 26591  
วัน, เดือน, ปี 6 S.A. 2539

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและอิทธิพลของตัวแปรที่ศึกษา	38
6. ปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคนมของกลุ่มผู้เลี้ยง	47
สรุปผลการวิจัย	51
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	56
เอกสารอ้างอิง	58



## สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	แสดงการกระจายของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา	10
ตารางที่ 2	แสดงสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	12
ตารางที่ 3	แสดงสถานภาพ เศรษฐกิจ-สังคมและข้อมูลพื้นฐานการเลี้ยงโคนม	17
ตารางที่ 4	แสดงจำนวนโคนมที่เลี้ยงในปัจจุบัน (แยกประเภท)	23
ตารางที่ 5	แสดงผลผลิตของน้ำนมที่ผลิตได้ในรอบปี 2537	26
ตารางที่ 6	แสดงข้อมูลด้านปัจจัยการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรของกลุ่มตัวอย่าง	28
ตารางที่ 7	แสดงความถี่ของการได้รับข้อมูลทางการเลี้ยงโคนมของกลุ่มตัวอย่าง	32
ตารางที่ 8	แสดงการรับรู้วิชาการเลี้ยงโคนมและระดับของการนำไปปฏิบัติในด้าน การจัดการอาหารและโภชนาการ	34
ตารางที่ 9	แสดงการรับรู้วิชาการเลี้ยงโคนมและระดับของการนำไปปฏิบัติในด้าน การปรับปรุงพันธุ์และการจัดการฝูงโคนม	36
ตารางที่ 10	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณระหว่าง ตัวแปรสถานภาพส่วนบุคคลและสถานภาพเศรษฐกิจ-สังคมกับผลผลิต น้ำนม/ตัว/เดือน	38
ตารางที่ 11	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณระหว่าง ตัวแปรการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรกับผลผลิตน้ำนม/ตัว/เดือน	41
ตารางที่ 12	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณระหว่าง ตัวแปรความรู้ในด้านการจัดการอาหารและโภชนาการกับผลผลิตน้ำนม/ ตัว/เดือน	44
ตารางที่ 13	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณระหว่าง ตัวแปรความรู้ด้านการปรับปรุงพันธุ์และการจัดการฝูงโคนมกับผลผลิต น้ำนม/ตัว/เดือน	46

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 14 แสดงปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคนมของกลุ่ม  
ตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร

49



ภาคผนวก

หน้า

ภาคผนวกที่ 1 แสดงการรับรู้และการนำความรู้ตามหลักวิชาการไปปฏิบัติ  
ของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร

61



## บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มปริมาณผลผลิตน้ำนมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร โดยทำการศึกษาสถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพเศรษฐกิจ-สังคม และพื้นฐานการเลี้ยงโคนม ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตร ระดับความรู้และระดับการนำความรู้การเลี้ยงโคนมไปปฏิบัติ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ของผู้เลี้ยงโคนมที่ประสบอยู่ ทั้งนี้ได้เน้นศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามคือปริมาณผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อเดือน เพื่อเป็นพื้นฐานใช้สำหรับการพยากรณ์หรือเป็นตัวทำนายความผันแปรของปริมาณน้ำนมต่อไป

กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้นำคือสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 53 รายในทุุกท้องที่มีการเลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีทางสถิติที่เหมาะสม ใช้การสุ่มตัวอย่างโดยอาศัยตารางเลขสุ่ม (Random table) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยจำกัดการศึกษาข้อมูลในปี พ.ศ. 2537 เท่านั้น ใช้วิธี Content และ Construct Validity เพื่อวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบสัมภาษณ์ และใช้วิธีการทดสอบความเชื่อถือได้ Reliability โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's alpha ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน ได้แก่ค่าเฉลี่ย ร้อยละ พิสัย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณและสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณโดยวิธี Stepwise multiple regression

ผลจากการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (94.3%) เป็นชายมีอายุเฉลี่ย 46 ปีและแต่งงานแล้วร้อยละ 84.9 ส่วนมาก (84.9%) นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 73.6 จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาและมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 8 ปี และใช้แรงงานภายในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน โดยมีพื้นที่ประกอบการเฉลี่ย 7 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่ (83.0%) ระบุว่าเป็นเจ้าของทั้งหมดและร้อยละ (79.2%) ไม่มีแปลงหญ้าอาหารเลี้ยงสัตว์โดย 54.2 เปอร์เซ็นต์ใช้โคนมที่ซื้อใช้ในการประกอบการและใช้เงินทุนส่วนตัวร้อยละ 71.7 โดยมีรายได้จากการเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 85,494 บาท/ปี ผลผลิตน้ำนมที่ได้ส่วนใหญ่จะส่งศูนย์รับซื้อน้ำนมในราคาเฉลี่ย 8.12 บาท/

กิโลกรัม ในรอบปีที่ผ่านมากลุ่มตัวอย่างเข้ารับการฝึกอบรมการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมเพียงเฉลี่ย 1 ไม้วาระใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ครั้งเท่านั้น ร้อยละ 67.9 ได้รับข่าวสารการเลี้ยงโคนมจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขต เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในท้องถิ่น ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับข่าวสารจากประเภทสื่อต่าง ๆ ในระดับ "นาน ๆ ครั้ง" จนถึง "ไม่เคยเลย"

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 88.8 มีระดับความรู้ "มาก" ในด้านความรู้ในการจัดการอาหารและโภชนาการและมีระดับความรู้ "มาก" เช่นกันในด้านการจัดการปรับปรุงพันธุ์และการจัดการฝูงโคนม สำหรับเกณฑ์ระดับของการนำความรู้ไปปฏิบัติพบว่าทั้งสองด้านดังกล่าวนั้นอยู่ในเกณฑ์ "มาก" นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามคือปริมาณบริเวณผลผลิตน้ำนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสามารถสร้างสมการถดถอยพหุคูณ เพื่ออธิบายและพยากรณ์ตัวแปรตามได้อีกด้วย โดยตัวแปรในส่วนนี้ของสถานภาพส่วนบุคคลและเศรษฐกิจ-สังคมนั้นพบว่าจำนวนแม่โครีดนมและประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมมีความสัมพันธ์และสามารถทำนายความผันแปรของปริมาณผลผลิตน้ำนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติถึง 31.69 เปอร์เซ็นต์ ( $F = 10.8075, P < 0.01$ ) ในกลุ่มปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรนั้น ตัวแปรการพบปะกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขตและความถี่ในการชมภาพยนตร์/ฟิล์มสไลด์ที่ถ่ายทอดความผันแปรของปริมาณผลผลิตน้ำนมได้ถึง 14.30 เปอร์เซ็นต์ ( $F = 4.1722, P < 0.05$ ) และในกลุ่มความรู้ในหลักการนั้นพบว่าในด้านของการจัดการอาหาร และโภชนาการนั้นตัวแปรระดับความรู้เรื่องการจัดการอาหารสำหรับแม่โคให้แม่กับระดับความรู้เรื่องอาหารและระบบการให้อาหารสามารถทำนายปริมาณผลผลิตน้ำนมได้ถึง 18.39 เปอร์เซ็นต์ ( $F = 3.5817, P < 0.05$ ) สำหรับในกลุ่มระดับของของความรู้ด้านการจัดการปรับปรุงพันธุ์และการจัดการฝูงโคนมนั้นสามารถทำนายความผันแปรของปริมาณผลผลิตน้ำนมได้ถึง 9.08 เปอร์เซ็นต์ ( $F = 3.2749, P < 0.05$ ) ซึ่งผลจากการทดสอบสมมติฐานการวิจัยทำให้ยอมรับสมมติฐานของการวิจัยในครั้งนี้เป็นบางส่วน

นอกจากนั้นปัญหาและอุปสรรคที่ระบุโดยกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ได้แก่ ปัญหาด้านพันธุ์โคนม อาหารและระบบการให้อาหาร โรงเรือนและการจัดการทั่วไป โรคและการสุขาภิบาลโคนม ด้านเงินทุน/สินเชื่อบริษัทด้านการผสมเทียมและปัญหาด้านการขนส่งน้ำนม คุณภาพน้ำนมและราคาน้ำนม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะบางประการอันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาและส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคนมของกลุ่มสมาชิกผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครต่อไป

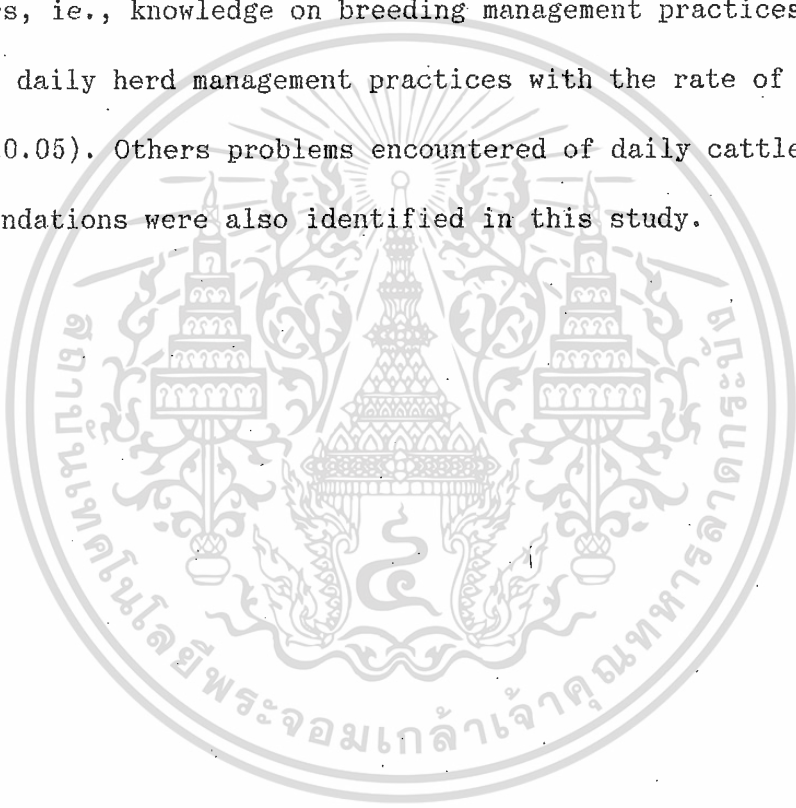
### Abstract

This research was undertaken primarily to investigate some selected factors influencing milk production of Daily cattle raisers /farmers member in Bangkok such as Demographic, Socio-economic and thier background career, communication on agricultural informations factors, level of knowledge and level of an adoption of daily cattle knowledges associated with their milk production which attempted to develop some model/equation for prediction of milk production. A total of 53 daily cattle farmers served as the respondents were randomly selected using the statistical proportional allocated technique. Data were gathered through personal interview using structured interview schedule. Cronbach's alpha coefficients of reliability and content validity were employed to assess the research instrument while descriptive and inferential statistics were used for analyzing data and testing the research hypotheses, ie., Peason's Product Moment Correlation Coefficients and Stepwise Multiple Regression Coefficients.

Findings revealed that, among the selected Demographic and Socio-economic factor, number of having daily cattle and daily cattle farming experiences were highly positive correlated with milk production rate which also found to have significant interaction effects, contributions and therefore are predictors of milk production for the amount of 31.69 percent ( $F = 10.8075, p < 0.01$ ). Of the communication on agriculturl informations factors, only two variables were found to have significant relationships and were contributions to the variation of milk production for the amount of 14.30 percent ( $F=4.1722, P<0.05$ ), ie., their numbers of contact with change agent and frequency of mass media exposed. Among the selected

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

factors of knowledge on daily cattle raiser on the aspect of Nutritional management practices, their knowledge on feeding management practices variable and knowledge on feed and feeding system were also found to have significant contributions and prediction of milk production rate for 18.39 percent ( $F=3.5817, P<0.05$ ). Of the seven variables on selected knowledge of Breeding and herd management factor, only two variables could be used as predictors, i.e., knowledge on breeding management practices and knowledge on daily herd management practices with the rate of 9.08 percent ( $F=3.2749, P<0.05$ ). Others problems encountered of daily cattle farmers and some recommendations were also identified in this study.



## บทนำ

### ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ปัจจุบันการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร เริ่มมีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีการเลี้ยงกันอย่างแพร่หลายในแถบชานเมือง อาทิเช่น เขตลาดกระบัง เขตประเวศ และเขต บางกะปิ เป็นต้น โดยทั่วไปแล้วอาชีพการเลี้ยงโคนมนับได้ว่าเป็นอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่งที่สามารถทำ รายได้สูงให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมเองส่วนมากมีราย ได้ดังกล่าวจากการจำหน่ายผลผลิตน้ำนม การจำหน่ายลูกโคนม ตลอดจนรายได้จากการขายเศษวัสดุที่ เหลือใช้เช่นพารัมอีกส่วนหนึ่ง ทำให้มีผลกำไรพอเพียงที่จะเลี้ยงและดูแลครอบครัวได้ นอกจากนี้จะยัง ผลให้เกิดเพิ่มการมีงานทำ ลดปัญหาด้านการว่างงาน ตลอดจนส่งผลให้ผู้บริโภคมีนมสดบริโภคอย่าง เพียงพอ

อย่างไรก็ตามในการที่จะให้ได้มาซึ่งปริมาณของผลผลิตน้ำนมที่มีปริมาณมากและสม่ำเสมอ ตลอดจนรายได้จากการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมแล้ว เกษตรกรผู้เลี้ยงเองจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ ตลอดจนมีการพัฒนาการในด้าน การเลี้ยงโคนม เพื่อนำไปปฏิบัติปรับปรุงอาชีพการเลี้ยงโคนมต่อไป ซึ่ง การเลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครในปัจจุบันยังพบว่า การผลิตน้ำนมยังอยู่ในระดับต่ำ เกษตรกรผู้เลี้ยง โคนมยังขาดปัจจัยต่างๆ ที่สำคัญในการผลิตได้แก่ พันธุ์โคนมที่ดี แหล่งของเงินทุนที่ใช้ประกอบการ แหล่งของความรู้วิชาการต่างๆ ทางด้านการเลี้ยงโคนม และปัญหาด้านการจัดการโคนมตลอดจนการ ช่วยเหลือสนับสนุนทั้งจากทางภาครัฐบาลและเอกชน ส่งผลให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมต้องประสบกับปัญหา ในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนม ซึ่งการขาดความรู้ความเข้าใจ และเทคนิคบางประการรวมถึง การจัดการต่างๆ ในการเลี้ยงโคนม ประสิทธิภาพ เงินทุน ตลอดจนขาดหรือไม่ได้มีการรับทราบข่าวสาร ต่าง ๆ ทาง การเกษตรไม่สม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดทั้งปี ซึ่งแน่นอนที่สุดย่อมจะมีผลต่อรายได้ของเกษตรกร ผู้เลี้ยงโคนมตามมาเป็นลำดับ

ดังนั้นการศึกษาวิจัยในครั้งนีจึงนับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีการศึกษา พิจารณาว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่มีความสัมพันธ์ และมีอิทธิพลต่อการผลิตน้ำนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมใน กรุงเทพมหานคร ตลอดจนศึกษาถึงระดับของการรับรู้วิชาการต่างๆ ในการเลี้ยงโคนม การยอมรับ

นำไปปฏิบัติและปัญหาอุปสรรคต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและส่งเสริมการผลิตในนามของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม ตลอดจนส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

### วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะทำการศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางด้านสภาพส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยด้านสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาถึงระดับของการรับรู้วิทยากรต่างๆ ในด้านของการเลี้ยงโคนมตลอดจนระดับของการยอมรับนำไปปฏิบัติของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร
5. เพื่อศึกษาถึงปริมาณผลผลิตน้ำนมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในรอบปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2537)
6. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านสภาพส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรและระดับของการรับรู้วิทยากรต่างๆ ในด้านการเลี้ยงโคนม กับปริมาณผลผลิตน้ำนมของสมาชิกผู้เลี้ยงโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร
7. เพื่อศึกษาและระบุถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร พร้อมเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ดังกล่าว

### สมมุติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยทางด้านสภาพส่วนบุคคล สภาพทางเศรษฐกิจสังคมและปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อปริมาณผลผลิตน้ำนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ระดับของการรับรู้วิทยาการต่าง ๆ ในการเลี้ยงโคนมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อปริมาณผลผลิตน้ำนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการศึกษาวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผลิตน้ำนมและรายได้ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึง

1. ปัจจัยต่างๆ ทางด้านสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร
2. ปัจจัยต่างๆ ด้านสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร
3. ปัจจัยต่างๆ ในด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม
4. ระดับของการรับรู้วิทยาการต่างๆ ในด้านการเลี้ยงโคนมตลอดจนระดับของการยอมรับวิธีการปฏิบัติและการจัดการต่างๆ ในการเลี้ยงโคนมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร
5. ปริมาณของน้ำนมดิบที่สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครได้รับจากการเลี้ยงโคนมในรอบปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2537)
6. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เป็นตัวแปรต้นในด้านต่างๆ อาทิปัจจัยด้านสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยทางด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรและระดับของการรับรู้ กับปริมาณผลผลิตน้ำนมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม นอกจากนี้ยังสามารถที่จะทราบได้ว่าตัวแปรต้นปัจจัยต่างๆ ตัวใดบ้างสามารถพยากรณ์การมีอิทธิพลต่อการเพิ่มผลผลิตน้ำนมจากการเลี้ยงโคนม
7. ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการเลี้ยงโคนมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมที่ได้ประสบหรือกำลังประสบปัญหาอยู่

นอกเหนือไปจากที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ยังจะเป็นการช่วยในด้าน การพัฒนาการเลี้ยง และการผลิตโคนมในกรุงเทพมหานคร ซึ่งข้อมูลต่างๆ ที่จะได้ทำการศึกษาวิจัยใน ครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานปศุสัตว์และหน่วยงานต่างๆ ที่ส่งเสริมและรับผิดชอบ ในวางแผน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้กำหนดนโยบาย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพในการเลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครที่จะใช้ประโยชน์ของ ข้อมูลในครั้งนี้ เพื่อประกอบการตัดสินใจวางแผน อีกทั้งใช้เป็นแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ ด้านการเลี้ยงและการผลิตน้ำนม ซึ่งจะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการพัฒนาการเกษตรต่อไป ซึ่งจะยังผล ให้เกิดการพัฒนาด้านการพัฒนา เศรษฐกิจในแง่ของการเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม ตลอดจนเป็นหนทางนำไปสู่การขยายการลงทุนในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครต่อไป อีกประการหนึ่ง

### ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้คณะผู้ดำเนินการวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการสัมภาษณ์สมาชิกผู้เลี้ยงโคนมในเขตกรุงเทพมหานครจำนวนทั้งสิ้น 53 ราย โดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (Sample size) ที่เหมาะสมกับขนาดของจำนวน ประชากรทั้งหมด โดยวางกรอบขอบเขตการศึกษาและเก็บข้อมูลในด้านปัจจัยตัวแปรอิสระต่าง ๆ ถึง ปัจจัยด้านส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจสังคม ปัจจัยการติดต่อสื่อสารทางการเกษตร ระดับการยอมรับ วิทยาการในการเลี้ยงโคนม และการยอมรับนำไปปฏิบัติ ส่วนตัวแปรตามที่กำหนดไว้คือปริมาณผลผลิต น้ำนมในรอบปีการผลิต (ระยะการให้นม) ในปี 2537 เท่านั้น โดยศึกษาถึงความสัมพันธ์และอิทธิพลของ ปัจจัยดังกล่าวที่มีต่อการปริมาณผลิตน้ำนมตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในอาชีพการเลี้ยงโคนม

อนึ่งผลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีอาจจะสรุปเป็นหลักสากล (Generalization) ได้ กล่าวคือ ผลของการศึกษาวิจัยจากงานวิจัยนี้อาจที่จะนำไปประยุกต์ใช้หรือนำไปอธิบายการเพิ่มผล ผลิตน้ำนมตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในท้องที่หรือเขตจังหวัดอื่นๆ นอก เหนือไปจากกรุงเทพมหานครได้

### ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ระยะเวลาการดำเนินงานตลอดโครงการประมาณ 12 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม 2537 ถึงเดือนกันยายน 2538 (รอบปีงบประมาณ 2538)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## การตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมบางประการ

Cover (1960) และ Sitisara (1972) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลทำให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีและการเพิ่มระดับปริมาณของผลผลิต พบว่าเกษตรกรผู้ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำการอาชีพการเกษตรนานมากทำโดยอมจะส่งผลทำให้เกิดการยอมรับที่รวดเร็ว และจะมีความสัมพันธ์ต่อการเพิ่มผลผลิตอันเป็นผลมาจากการนำเอาเทคโนโลยีทางการเกษตรมาปฏิบัติในฟาร์มของตนเอง

David และ Meyer (1979) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอุปนิสัยลักษณะของการลงทุนเงินได้แก่ การกู้ยืมเงินมาลงทุนในกิจกรรมทางการเกษตร พบถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มผู้กู้ยืมเงินทุนกับกลุ่มผู้ที่ได้กู้ยืม ซึ่งวิเคราะห์ได้ว่าการทำการผลิตระหว่างสองกลุ่มไม่ต่างกันมากนักเลย แต่ในด้านการลงทุนและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ พบว่ากลุ่มที่มีการกู้ยืมเงินมีค่าใช้จ่ายในการลงทุนสูงกว่ามาก ซึ่งส่งผลทำให้ผลผลิตที่ได้และรายได้สูงตามขึ้นมากเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ได้กู้ยืมเงินทุน

Jeeraphun (1990) พบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดนครสวรรค์ ในด้านของประสบการณ์ในการทำอาชีพเลี้ยงโคนม ขนาดของฝูงวัวนม ขนาดของฟาร์มและพฤติกรรมการกู้ยืมเงินพบว่า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับของการเพิ่มผลผลิตน้ำนม แต่พบว่าจำนวนขนาดของฝูงหญ้าหรือพื้นที่ปลูกหญ้ามืดที่ผลิตในทางบวกต่อระดับของการเพิ่มผลผลิต และรายได้ได้อย่างมีนัยสำคัญ

### การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพทางด้านการติดต่อสื่อสารทางเกษตร

Scharmm (1960) ได้กล่าวว่าบทบาทหน้าที่ที่สำคัญของสื่อมวลชนคือการมีส่วนร่วมช่วยในการพัฒนาประเทศ ซึ่งจะเป็นแหล่งข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ สำคัญ และจะเป็นการช่วยดึงดูดความสนใจให้บุคคลต่าง ๆ ได้เปิดรับข่าวสารที่สนใจเพื่อนำไปพัฒนาอาชีพอีกประการหนึ่ง

Lionberger(1953) ำให้ข้อสังเกตจากการทำการศึกษาว่าผู้เ็นเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรบ่อยครั้งและมากกว่า เช่น ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์และแมกกาซีน จะมีแนวโน้มประสบความสำเร็จงานอาชีพมากกว่าผู้ที่ไม่ได้มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

Jeeraphun (1990) พบว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวกระหว่างปัจจัยทางด้านการติดต่อสื่อสารกับการเพิ่มผลผลิตน้ำนม และรายได้จากการเลี้ยงโคนมอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ การอ่านหนังสือพิมพ์และสิ่งตีพิมพ์ทางการเกษตร การติดต่อพบปะกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมากขึ้นหรือบ่อยครั้งเท่าใดจะมีอิทธิพลต่อการเพิ่มผลผลิตน้ำนมและรายได้จากการเลี้ยงโคนมตามมาด้วยเท่านั้น อนึ่งการติดต่อสื่อสารแบบกลุ่ม เช่น การสัมมนา การฝึกอบรม และการรับฟังข่าวสารทางวิทยุและโทรทัศน์พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตของน้ำนมแต่ประการใด

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของการนำไปปฏิบัติของวิธีการด้านการเลี้ยงโคนม

Miller (1979) ระบุว่าปัจจัยต่าง ๆ มากมายที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มผลผลิตน้ำนมได้แก่ อาหาร แร่ธาตุ โรงเรือน พ่อแม่พันธุ์ และการจัดการที่ดี

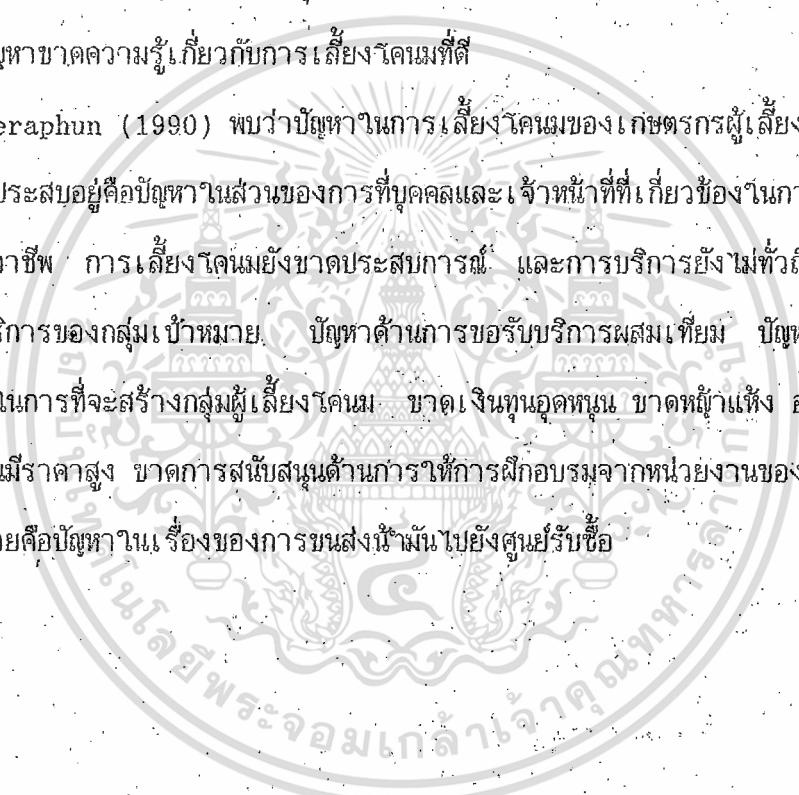
Bhat และคณะ (1978) ระบุว่า ผลผลิตของน้ำนมจะมีความสัมพันธ์กับปริมาณและจำนวนของอาหารขั้ที่ำให้ นอกจากนั้นยังพบว่า ปริมาณจำนวนของพันธุ์โคนมยิ่งมากเท่าใดก็ย่อมส่งผลให้ผลผลิตนมเพิ่มมากขึ้นในทางเดียวกัน แต่ในทางตรงกันข้ามพันธุ์โคนมมาก น้ำนมต่อตัวที่ได้จะมีปริมาณลดน้อยลงด้วย

Jeeraphun (1990) พบว่าผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดนครสวรรค์ยังมีระดับของการรับรู้วิทยากรต่าง ๆ ด้านการเลี้ยงโคนมอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่เดียวกันก็พบว่าการยอมรับนำเอาวิทยากรนั้น ๆ นำไปปฏิบัติยังอยู่ในระดับต่ำในบางลักษณะวิชาการความรู้ นอกจากนี้ยังพบว่าระดับของการรับรู้เทคโนโลยีและวิชาการต่างๆ ในด้านการเลี้ยงโคนมยังมีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อการเพิ่มผลผลิตนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอีกด้วย ในการรับรู้ด้านการจัดการให้อาหารสำหรับแม่พันธุ์โค ซึ่งจะมีอิทธิพลทำให้อผลผลิตนมที่ได้รับสูงขึ้นตามมาด้วย ในส่วนของการรับรู้วิทยากรด้านการทำบันทึกจดทำนบัญชี ตลอดจนหาข้อมูลต่าง ๆ และการจัด

การโรงเรียนที่ดี ถูกสุขลักษณะพบว่ามีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อผลผลิตน้ำนมอันพึงจะได้รับของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดนครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอีกด้วย

ในส่วนของปัญหาของการเลี้ยงโคนม จากการศึกษาของ วินิจ ปลาสุวรรณ (2532) พบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในเขตลาดกระบังส่วนใหญ่ประสบปัญหาในเรื่องของปริมาณและคุณภาพของโคนม ซึ่งทำให้ผลผลิตน้ำนมต่ำ อันมีสาเหตุมาจากพันธุ์ที่ไร้เลี้ยงมิได้ เป็นพันธุ์ที่มีการผสมอย่างถูกวิธี นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาด้านการผสมติดยาก ซึ่งโคบางตัวต้องผสมมากกว่า 2-3 ครั้ง ตลอดจนปัญหาด้านเงินทุนในการดำเนินการกิจการการเลี้ยงโคนม และประการสุดท้ายคือ ปัญหาขาดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมที่ดี

Jeeraphun (1990) พบว่าปัญหาในการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงในจังหวัดนครสวรรค์ที่ประสบอยู่คือปัญหาในส่วนของการที่บุคคลและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการส่งเสริมอาชีพ การเลี้ยงโคนมยังขาดประสบการณ์ และการบริการยังไม่ทั่วถึงกับความ ต้องการรับบริการของกลุ่มเป้าหมาย ปัญหาด้านการขอรับบริการผสมเทียม ปัญหาด้านการประสานงานในการที่จะสร้างกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม ขาดเงินทุนอุดหนุน ขาดหน้าแท่ง อาหารสูตร และอาหารขีมีราคาสูง ขาดการสนับสนุนด้านการให้การฝึกอบรมจากหน่วยงานของรัฐ และประการสุดท้ายคือปัญหาในเรื่องของการขนส่งน้ำนมไปยังศูนย์รับซื้อ



## ระเบียบวิธีการวิจัย

### สถานที่ที่ทำการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วยเขตต่างๆ ที่มีสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมประกอบอาชีพอยู่จำนวนทั้งสิ้น 8 เขตอันได้แก่ เขตมีนบุรี เขตดอนเมือง เขตประเวศ เขตหนองจอก เขตบางกะปิ เขตลาดกระบัง เขตบึงกุ่มและเขตบางเขน (ข้อมูลจากสำนักงานปศุสัตว์กรุงเทพมหานคร เดือนพฤษภาคม 2538)

### ประชากร กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) ที่ทำการศึกษานี้ครั้งถึงสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมที่ประกอบอาชีพอยู่ในกรุงเทพมหานครจำนวน 53 ราย จากจำนวนประชากรสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมทั้งหมด 62 ราย วิธีการซึ่งได้มาถึงกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ทำโดยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับจำนวนประชากรซึ่งได้จากการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดและดำเนินการคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเขตต่อไป โดยประยุกต์สูตรการคำนวณจาก Pagaso et.al ใน Chua (1984) ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + \frac{N}{e}}$$

โดย  $n$  = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่จะศึกษา

$N$  = จำนวนประชากรทั้งหมด

$e$  = ระดับของความคลาดเคลื่อนการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง (.05)

ต่อจากนั้นคำนวณหาสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้ได้มาซึ่งจำนวนตัวอย่างในแต่ละเขตโดย

$$n_1 = \frac{nN_1}{N}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- โดย  $n_1$  = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะได้ในแต่ละเขต  
 $n$  = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ได้ในขั้นที่หนึ่ง  
 $N_1$  = จำนวนประชากรในแต่ละเขต  
 $N$  = จำนวนประชากรทั้งหมด

รายละเอียดการแจกแจงการกระจายของการศึกษากลุ่มตัวอย่างได้แสดงไว้ในตารางที่ 1 และขั้นตอนสุดท้ายผู้วิจัยได้ใช้การสุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเลขสุ่ม (Random Table) เพื่อทำการเลือกผู้ที่จะให้ข้อมูลแต่ละรายต่อไป

#### วิธีการ และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Structured interview schedule) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ โดยเริ่มดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน 2538 ร่วมกับเจ้าหน้าที่วิจัยในภาคสนาม

#### การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการนำเครื่องมือที่ได้สร้างขึ้นไปทดสอบ (Pre-test) กับผู้เลี้ยงโคนมที่ได้ถูกคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 30 รายจากกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในจังหวัดราชบุรี นอกจากนี้ยังได้มีการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของเครื่องมือก่อนนำไปใช้ขั้นสุดท้ายโดยมีค่า Cronbach's alpha จากการทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ของเครื่องมือในส่วนของการรับรู้และการนำไปปฏิบัติ .81 และ .76 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์คือ โปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Sciences) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในข้างต้นซึ่งประกอบไปด้วยการใช้ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ พิสัย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยโดยใช้วิธี Stepwise multiple regression เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของตัวแปรต้นต่อตัวแปรตาม (คือการเพิ่มผลผลิตของน้ำนม) ที่สามารถใช้เป็นตัวพยากรณ์และทำนายการเพิ่มผลผลิตน้ำนมของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 แสดงการกระจายของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

รายชื่อเขตที่ทำการศึกษา	จำนวนประชากร (Population)	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample)
1. เขตสีกันบุรี	4	3
2. เขตดอนเมือง	3	2
3. เขตประเวศ	11	10
4. เขตหนองจอก	13	12
5. เขตบางกะปิ	4	3
6. เขตลาดกระบัง	21	19
7. เขตบึงกุ่ม	3	2
8. เขตบางเขน	8	2
รวม	67	53

หมายเหตุ : ข้อมูลจำนวนเขตที่ผู้เลี้ยงโคนมและจำนวนผู้เลี้ยงโคนมจากสำนักงานปศุสัตว์กรุงเทพมหานคร เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

ผลจากการศึกษาวิจัยในเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านการผลิตน้ำมันของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคชนมในกรุงเทพมหานครในครั้งนี้ พอจะสรุปและนำเสนอผลการวิจัยซึ่งสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

### ส่วนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคล (รายละเอียดตามตารางที่ 2)

#### เพศ

ผลของการศึกษาวิจัยพบว่าส่วนมาก (94.3%) ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการศึกษาในครั้งนี้ เป็นเพศชายและที่เหลือน้อยละ 5.7 เป็นเพศหญิง แสดงให้เห็นว่าการประกอบการเลี้ยงโคชนมในกรุงเทพมหานครนี้ผู้ประกอบการส่วนมากเป็นชาย

#### อายุ

อายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีอายุเฉลี่ย 46 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 17 ปี และอายุสูงสุด 64 ปี มีความแตกต่างในด้านอายุพอสมควร ดังจะสังเกตได้จากค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D = 11.4) ประมาณหนึ่งในสาม (28.3%) มีอายุอยู่ในช่วง 36-35 ปี และ 46-55 ปี รองลงมา ร้อยละ 24.5 อยู่ในกลุ่มตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป และร้อยละ 3.8 ของกลุ่มตัวอย่างมีอายุอยู่ในระหว่าง 17.25 ปี ตามลำดับ

#### สถานภาพสมรสและศาสนา

ส่วนมาก (84.9%) ของผู้ประกอบการโคชนมในกรุงเทพมหานครแต่งงานแล้ว นอกนั้นระบุว่าโสด (15.8%) ในส่วนของศาสนาที่น่าสนใจแสดงให้เห็นว่าส่วนมาก (92.5%) นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีเพียงร้อยละ 7.5 เท่านั้นที่นับถือศาสนาพุทธ

#### ระดับการศึกษา

ส่วนใหญ่ (73.6%) ของกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาขั้นประถมศึกษา รองลงมา ร้อยละ 20.8 จบมัธยมศึกษา ร้อยละ 3.8 จบการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 1.9 ระบุว่าจบปริญญาตรี ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ผู้ประกอบการเลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุดคือ 1 คน สูงสุดคือ 15 คน มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.0 แสดงให้เห็นว่าสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่อาศัยร่วมกันกับผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครยังมีจำนวนที่ห่างกันพอสมควร

ตารางที่ 2 แสดงสภาพภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

สภาพภาพส่วนบุคคล	จำนวน (N = 53)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	50	94.3
หญิง	3	5.7
2. อายุ (ปี)		
17-25	2	3.8
26-35	8	15.1
36-45	15	28.3
46-55	15	28.3
56 ปีขึ้นไป	13	24.5
Mean = 46.0	Range = 17.64	
S.D. = 11.4	Mode = 43	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 (ต่อ)...

---

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
------------------	-------	--------

(N = 53)

---

3. สถานภาพสมรส

โสด	8	15.1
แต่งงานแล้ว	45	84.9

4. ศาสนา

พุทธ	4	7.5
อิสลาม	49	92.5

5. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา	39	73.6
มัธยมศึกษา	11	20.8
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	3.8
ปริญญาตรี	1	1.9

6. จำนวนกลุ่มสมาชิกในครัวเรือน (คน)

1-4	20	37.7
5-8	24	45.3
9-12	6	11.3
13-15	3	5.7

Mean = 5.9

Range = 1-15

S.D. = 3.0

Mode = 4

---

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## ส่วนที่ 2 สถานภาพเศรษฐกิจ-สังคมและพื้นฐานการเลี้ยงโคนม (รายละเอียดในตารางที่ 3)

### ประเภทของอาชีพในการเลี้ยงโคนมและประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม

จากผลการศึกษานี้พบว่ามีประมาณสองในสาม (64.2%) ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลัก รองลงมาอีกร้อยละ 35.8 ระบุว่าเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพรอง

ในด้านประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมนั้น พบว่ามีค่าเฉลี่ยคิดเป็นจำนวนปีคือ 8 ปี ประสบการณ์สูงสุดในการเลี้ยงโคนมคือ 25 ปี และต่ำสุด 2 ปีเท่านั้น ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.08 ซึ่งทำให้เห็นว่าในระยะห่างผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครนี้เมื่อประสบการณ์ต่างกันพอสมควร นอกจากนี้ในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 54.7 จัดอยู่ในกลุ่มผู้ที่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมระหว่าง 2-7 ปี รองลงมา 8-13 ปี, 14-19 ปี และ 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.4, 11.3 และ 7.5 ตามลำดับ

### ประเภทของแรงงานที่ใช้เลี้ยงโคนม

พบว่าส่วนมาก (94.3%) ใช้แรงงานภายในครัวเรือนช่วยประกอบกิจการการเลี้ยงโคนม รองลงมาใช้แรงงานทั้งภายในครัวเรือนและแรงงานจ้าง (3.8%) และใช้แรงงานจ้างร้อยละ 1.9 เท่านั้น

### จำนวนแรงงานที่ใช้

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากคือร้อยละ 83 มีแรงงานช่วยในการประกอบกิจการระหว่าง 1-3 คน และ 4-6 คน และ 7 คนขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 13.2 และ 3.8 ตามลำดับ สำหรับแรงงานเฉลี่ยพบว่ามีเพียง 2 คน โดยมีจำนวนแรงงานที่ใช้ต่ำสุด 1 คน และสูงสุด 8 คน โดยไม่มีความต่างกันของจำนวนแรงงาน กล่าวคือใช้จำนวนแรงงานใกล้เคียงกัน

### ขนาดของพื้นที่ฟาร์มที่ใช้ประกอบการ

จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ประกอบการโดยเฉลี่ยในการเลี้ยงโคนมคือ 7 ไร่ โดยพื้นที่เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งมอบไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประกอบการต่ำสุด 1 ไร่ และสูงสุดเท่ากับ 40 ไร่ มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับเท่ากับ 9 แสดงให้ทราบถึงการถือครองพื้นที่ประกอบการเลี้ยงโคนมของกลุ่มตัวอย่างนี้ต่างกันอยู่พอสมควร นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างมากกว่ากึ่งหนึ่ง (51.0%) ระบุว่ามีขนาดพื้นที่ประกอบการอยู่ในช่วงระหว่าง 1-10 ไร่ รองลงมาคือคือร้อยละ 35.8 มีพื้นที่ประกอบการต่ำกว่า 1 ไร่

#### สถานภาพของการถือครองพื้นที่ประกอบการ

สามในสี่ (83.0%) ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าเป็นเจ้าของที่ดินซึ่งใช้ทำการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมทั้งหมด รองลงมาพบว่าร้อยละ 9.4 และ 7.5 มีสถานภาพเป็นเจ้าของที่ดินและเช่าเป็นบางส่วน และเช่าที่ดินทั้งหมดตามลำดับ

#### แปลงหญ้าอาหารสัตว์ที่มี

ส่วนมากร้อยละ 79.2 ระบุว่าไม่มีแปลงหญ้าเป็นของตนเองเลย ส่วนที่เหลือร้อยละ 20.8 ระบุว่ามีการแปลงหญ้าสำหรับเลี้ยงโคนม

นอกจากนั้นจำนวนของผู้ที่มีแปลงหญ้าอาหารสัตว์นั้นพบว่าจำนวนแปลงหญ้าเฉลี่ยคือ 1.4 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่ (54.5%) ของกลุ่มตัวอย่างมีแปลงหญ้าอยู่ในช่วงระหว่าง 1.5 ไร่

#### พันธุ์โคนมที่ใช้เลี้ยงในปัจจุบัน

ส่วนใหญ่ในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 52.8 ใช้พันธุ์แท้สำหรับการเลี้ยงและประกอบอาชีพโคนม ซึ่งได้แก่ พันธุ์ขาวดำทั้งหมด) รองลงมาร้อยละ 47.2 ใช้พันธุ์ลูกผสม (ได้แก่พันธุ์ขาวดำกับพันธุ์ซีเมลทริล (16.0 %) ไฮลสไตน์ฟรีเซียนกับซีเมนทริล (24.0%) ไฮลสไตน์ฟรีเซียนกับชาฮิวาล (8.0 %) ขาวดำกับเจอร์ซี่ (8.0%) เรดเดนกับเคาส์มาสเตอร์ (4.0%) ไฮลสไตน์ฟรีเซียนกับบาร์มัน (20.0%) และพันธุ์เจอซี่กับซีเมลทริล (4.0%)

### ลักษณะของโรงเรือนและแหล่งน้ำที่ใช้

ส่วนมาก (69.8) ของกลุ่มตัวอย่างที่มีการเลี้ยงโคโดยใช้ลักษณะของโรงเรือนแบบผูกโค ยืนโรง รองลงมาร้อยละ 26.4 ระบุว่าเลี้ยงแบบปล่อยในทุ่งหญ้าและเลี้ยงแบบปล่อยอิสระร้อยละ 3.8 ตามลำดับ สำหรับแหล่งน้ำที่ใช้นั้นพบว่าส่วนใหญ่ (58.5%) ใช้น้ำคลองและน้ำฝน และใช้น้ำประปา และน้ำบาดาลร้อยละ 26.4 และ 15.1 ตามลำดับ

### แหล่งเงินทุนที่ใช้ประกอบการและรายได้ทั้งหมดจากการเลี้ยงโค

กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก (71.7%) ใช้เงินทุนส่วนตัวในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโค รองลงมาร้อยละ 26.4 และ 1.9 ระบุว่ากู้ยืมมา และใช้ทั้งสองประเภทตามที่กล่าวมาตามลำดับ

### รายได้จากการเลี้ยงโค (ในรอบปี 2537)

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษานี้มีรายได้เฉลี่ยจากการประกอบอาชีพโค (จากทุก แหล่งของการเลี้ยงโค) เท่ากับ 85,494 บาท/ปี โดยรายได้ต่ปีต่ำสุดเท่ากับ 1,000 บาทและ รายได้ต่ปีสูงสุดคือ 440,000 บาท/ปี โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 102,030 บาท ซึ่งให้ เห็นถึงความห่างหรือช่องว่างของรายได้ว่าสูงพอสมควร ในที่นี้ผู้วิจัยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นเกณฑ์ในการจัด ชั้นรายได้เป็น 2 ช่วง โดยแบ่งเป็นช่วงรายได้เท่ากับและต่ำกว่า 85,494 ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 67.9 และช่วงรายได้สูงกว่า 85,494 ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 32.1 ตามลำดับ

### วิธีการรีดนมและการขายผลผลิต

ส่วนมากร้อยละ 88-7 ใช้น้ำรีดนม รองลงมาร้อยละ 9.4 และ 1.9 รีดนมด้วยเครื่อง รีดนม และรีดนมโดยใช้ทั้งสองวิธีตามลำดับ

ในส่วนการขายผลผลิตนั้น ส่วนมาก (73.6%) ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าส่งนมให้ศูนย์ รับซื้อน้ำนมดิบภายในท้องที่โดยได้ราคาขายโดยเฉลี่ยเท่ากับ 8.12 บาท/กิโลกรัม รองลงมาร้อยละ 28.3 ขายผลผลิตโดยมีผู้มารับซื้อในฟาร์มได้ราคาเฉลี่ย 10.54 บาท/กิโลกรัม และร้อยละ 9.4 ของผลผลิตโดยจัดการแปรรูปเองและส่งขายตลาดท้องถิ่นโดยตีบรรจุกองและบรรจুবวดตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

# สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

-17-

ตารางที่ 3 แสดงสภาพภาพเศรษฐกิจ-สังคมและข้อมูลพื้นฐานการเลี้ยงโคนม

สภาพภาพเศรษฐกิจ-สังคม และข้อมูลพื้นฐานการเลี้ยงโคนม	จำนวน (N=53)	ร้อยละ
<b>1. ประเภทของอาชีพในการเลี้ยงโคนม</b>		
อาชีพหลัก	34	64.2
อาชีพรอง	19	35.8
<b>2. ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม (ปี)</b>		
2-7	29	54.7
8-13	14	26.4
14-19	6	11.3
20 ปีขึ้นไป	4	7.5
Mean = 8.51	Range = 2-25	
S.D. = 5.08	Mode = 5	
<b>3. ประเภทแรงงานที่ใช้เลี้ยงโคนม</b>		
ภายในครัวเรือน	50	94.3
จ้าง	1	1.9
ใช้ทั้งสองประเภท	2	3.8
<b>4. จำนวนแรงงานที่ใช้ (คน)</b>		
1-3	44	83.0
4-6	7	13.2
7 คนขึ้นไป	2	3.8
Mean = 2.4	Range = 1-8	
S.D. = 1.5	Mode = 1	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)...

---

สถานภาพเศรษฐกิจ-สังคม และข้อมูลพื้นฐานการเลี้ยงโคนม	จำนวน (N=53)	ร้อยละ
--	-----------------	--------

---

5. ขนาดของพื้นที่ฟาร์มที่ใช้ประกอบการ

(รวมถึงแปลงหญ้า/ถั่วมี) (ไร่)

ต่ำกว่า 1 ไร่	19	35.8
1-10	27	51.0
11-20	4	7.6
21-30	2	3.8
31 ไร่ขึ้นไป	1	1.8

Mean = 7.6

Range = 1-40

S.D. = 9.3

Mode = ต่ำกว่า 1 ไร่

6. การถือครองพื้นที่ประกอบการ

เป็นเจ้าของทั้งหมด	44	83.0
เช่าทั้งหมด	4	7.5
เป็นเจ้าของและเช่าเป็นบางส่วน	5	9.4

7. แปลงหญ้าอาหารสัตว์ที่มี

มีแปลงหญ้าอาหารสัตว์	11	20.8
ไม่มี	42	79.2

---

ตารางที่ 3 (ต่อ)...

สภาพภาพเศรษฐกิจ-สังคม และข้อมูลพื้นฐานการเลี้ยงโคนม	จำนวน (N=53)	ร้อยละ
--	-----------------	--------

จำนวนแปลงหญ้าที่มี (ไร่) (N = 11)

ต่ำกว่า 1 ไร่	1	9.2
1-5 ไร่	6	54.5
6-10 ไร่	1	9.1
11-15 ไร่	1	9.1
16 ไร่ขึ้นไป	2	18.1

Mean = 1.4

S.D. = 4.1

Range =

Mode = 3

ต่ำกว่า 1 ไร่-20 ไร่

8. พันธุ์โคนมที่เลี้ยงในปัจจุบัน

พันธุ์ลูกผสม	25	47.2
พันธุ์แท้	28	52.8

พันธุ์ลูกผสมได้แก่ (ตัวเลขในวงเล็บแสดงเบอร์เริ่มต้นของสายเลือด)

1. ไฮลสไตน์เฟรี เชียนกับบาร์มัน (70:30)	5	20.0
2. ขาวคากับซีเมนทรัล (50:50)	4	16.0
3. ไฮลสไตน์เฟรี เชียนกับซีเมลทรัล		
(50:50) และ	3	12.0
(75:25)	3	12.0
4. ไฮลสไตน์เฟรี เชียนกับซาฮิวาล (50:50)	2	8.0
5. ขาวคากับซาฮิวาล (50:50)	2	8.0

ตารางที่ 3 (ต่อ)...

สถานภาพเศรษฐกิจ-สังคม และข้อมูลพื้นฐานการเลี้ยงโคนม	จำนวน (N=53)	ร้อยละ
6. ขาวดำกับโฮลสไตน์ฟรีเซียน (50:50)	2	8.0
7. ขาวดำกับเวอร์ชี (40:60)	2	8.0
8. พันธุ์เรดเดนกับเคาส์มาสเตอร์ (60:40)	1	4.0
9. เจอร์ชี่กับซีเมนทรีล (65:35)	1	4.0
<u>พันธุ์แท้</u> ได้แก่พันธุ์ขาวดำ	28	100.0
9. <u>ลักษณะของโรงเรือนที่ใช้</u>		
แบบผูกโคยึดโรง	37	69.8
แบบปล่อยในทุ่งหญ้า	14	26.4
แบบปล่อยอิสระ	2	3.8
10. <u>แหล่งน้ำที่ใช้เลี้ยงโคนม</u>		
น้ำประปา	14	26.4
น้ำบาดาล	8	15.1
น้ำคลองและน้ำฝน	31	58.5
11. <u>แหล่งเงินทุนที่ใช้ประกอบการ</u>		
เงินทุนส่วนตัว	38	71.7
กู้ยืมมา	14	26.4
จากทั้งสองประเภท	1	1.9

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)...

สถานภาพเศรษฐกิจ-สังคม และข้อมูลพื้นฐานการเลี้ยงโคนม	จำนวน (N=53)	ร้อยละ
12. รายได้ทั้งหมดจากการเลี้ยงโคนม (ในรอบปี 2537) (จากแหล่งรายได้ต่าง ๆ) (หน่วย = บาท)		
85,494 และต่ำกว่า	36	67.9
สูงกว่า 85,494	17	32.1
Mean = 85,494	Range = 1,000-440,000	
S.D. = 102,030	Mode = 24,000/48,000 และ 84,000	
13. วิธีการรีดนม		
รีดนมด้วยมือ	47	88.7
รีดนมด้วยเครื่อง	5	9.4
ใช้ทั้งสองวิธี	1	1.9
14. วิธีการขายผลผลิตน้ำนม (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ส่งให้ศูนย์รับซื้อนมดิบ (ราคาเฉลี่ย 8.12 บาท/กิโลกรัม)	39	73.6
มีผู้มารับซื้อน้ำนมดิบในฟาร์ม (ราคาเฉลี่ย 10.54 บาท/กิโลกรัม)	15	28.3
แปรรูปและส่งขายในท้องตลาดใกล้เคียง (ต้มบรรจุถุง/ขวด)	5	9.4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนโคนมและประเภทโคนมที่เลี้ยง (ตารางที่ 4)

จำนวนโคนมที่กลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครเลี้ยงในปัจจุบัน พบว่ามีจำนวนเฉลี่ยทุกประเภทของโคนมคือ 16 ตัว/ฟาร์ม สำหรับฟาร์มที่มีจำนวนโคนมมากที่สุดมีจำนวนโคนม 143 ตัว และโคนมที่เลี้ยงน้อยที่สุดต่อฟาร์มคือ 2 ตัว ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 19.9 ซึ่งให้เห็นถึงการกระจายของจำนวนโคนมที่ต่างกันมากพอสมควร

เมื่อพิจารณาแยกตามประเภทของโคนมที่มีอยู่นั้น พบว่าประเภทของโคสาวนั้นมีเพียง 1-3 ตัว โดยมีผู้เลี้ยงโคนมเพียง 2 รายเท่านั้น สำหรับลูกโค/โครุ่นนั้นจำนวนเฉลี่ยเท่ากับ 3 ตัว โดยมีจำนวนลูกโค/โครุ่นสูงสุด 25 ตัว และต่ำสุด 1 ตัว จำนวนแม่โคท้องว่าง/พักท้องเฉลี่ย 4 ตัว โดยมีมากที่สุดเท่ากับ 40 ตัวและต่ำสุด 1 ตัว จำนวนแม่โครีโคนมเฉลี่ย 5 ตัว โดยมีจำนวนแม่โครีโคนมสูงสุด 26 ตัวและต่ำสุด 1 ตัว สำหรับจำนวนโคตั้งท้องเฉลี่ยเท่ากับ 3 ตัว โดยมีจำนวนสูงสุด 20 ตัวและต่ำสุด 1 ตัว

ผลผลิตน้ำนมที่ผลิตได้ (ตารางที่ 5)

ผลการศึกษานี้แสดงผลผลิตน้ำนมที่ผลิตได้ในรอบปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2537) ซึ่งจำแนกตามผลผลิตที่ได้ต่อตัวต่อวัน ต่อตัวต่อเดือน และต่อตัวต่อระยะเวลาให้นมต่อฟาร์ม (หรือประมาณ 305 วัน)

ในด้านผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อวันนั้น ผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 9 กิโลกรัม ผลผลิตสูงสุดต่อวันคือ 20 กิโลกรัม และต่ำสุดคือ 5 กิโลกรัม มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.9 แสดงให้เห็นถึงการกระจายของผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อวันที่ต่างกันในแต่ละฟาร์มพอประมาณจะหาค่าเฉลี่ยที่ได้

จำนวนผลผลิตเฉลี่ยน้ำนมต่อตัวต่อเดือนนั้นเฉลี่ยเท่ากับ 277 กิโลกรัม มีจำนวนน้ำนมที่ผลิตได้สูงสุด 600 กิโลกรัม และต่ำสุด 150 กิโลกรัม โดยมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 117 ทำให้ทราบถึงการกระจายผลผลิตน้ำนมของฟาร์มที่ผลิตได้นั้นมีผลผลิตที่ต่างกันพอสมควร

สำหรับจำนวนผลผลิตเฉลี่ยของน้ำนมต่อระยะเวลาให้นมต่อฟาร์มนั้น ในที่นี้ระยะเวลาให้นม (Lactation) ของโคนมประมาณ 305 วัน ซึ่งเฉลี่ยเท่ากับ 13,777 กิโลกรัม โดยมีผลผลิตสูงสุดเท่ากับ 156,000 กิโลกรัม และผลผลิตต่ำสุด 2,100 กิโลกรัม และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ

13,350 กิโลกรัม ซึ่งงานนี้ไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยามให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนโคมที่เลี้ยงในปัจจุบันจำแนกตามประเภทโคม

ประเภทและจำนวนโคมที่เลี้ยง จำนวน ร้อยละ  
(N = 53)

โคมสาว (n = 2)

1-3 ตัว 2 3.8

ลูกโค/โครุ่น (n = 41)

1-6 ตัว 33 80.4

7-12 ตัว 6 14.8

13-18 ตัว 1 2.4

19 ตัวขึ้นไป 1 2.4

Mean = 3.4 Range = 1-25

S.D. = 4.2 Mode = 11

แมโคห้องว่าง/พักห้อง (n = 33)

1-9 ตัว 30 90.9

10-16 ตัว -

17-24 ตัว 1 3.0

25-32 ตัว -

33 ตัวขึ้นไป 2 6.1

Mean = 4.4 Range = 1-40

S.D. = 12.9 Mode = 2



ตารางที่ 4 (ต่อ)...

---

ประเภทและจำนวนโคนมที่เลี้ยง	จำนวน	ร้อยละ
-----------------------------	-------	--------

(N = 53)

---

รวมจำนวนโคนมทั้งหมด

2-11 ตัว	28	52.8
12-22 ตัว	13	24.5
23-33 ตัว	7	13.2
34-44 ตัว	3	5.7
45-55 ตัว	1	1.9
143 ตัวขึ้นไป	1	1.9

Mean = 16.8                      Range = 2-143

S.D. = 19.9                      Mode = 8

---



ตารางที่ 5 (ต่อ)...

ผลผลิตน้ำนม (หน่วย:กก)	จำนวน	ร้อยละ
(N = 53)		
<u>ผลผลิตน้ำนม/ระยะเวลาที่นม/พาร์ม</u>		
2,100 - 8,949 กิโลกรัม	20	37.8
8,950 - 15,799 กิโลกรัม	13	24.5
15,800 - 22,649 กิโลกรัม	9	17.0
22,650 - 29,499 กิโลกรัม	5	9.4
29,500 - 36,349 กิโลกรัม	3	5.7
36,350 - 43,200 กิโลกรัม	1	1.9
78,000 กิโลกรัม	1	1.9
156,000 กิโลกรัม	1	1.9
Mean = 13,777	Range = 2,100-156,000	
S.D. = 13,350	Mode = 9,000	

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตร (รายละเอียดดังตารางที่ 6)

การเข้ารับการฝึกอบรม

ในด้านการเข้ารับการฝึกอบรม/ประชุม/สัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมของกลุ่มตัวอย่างในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา พบว่าส่วนมาก (86.8%) ระบุว่าเคยรับการฝึกอบรม/สัมมนา/ประชุมและอีกร้อยละ 13.2 ระบุว่าไม่เคยเลย สำหรับจำนวนครั้งเฉลี่ยที่เข้ารับการอบรมนั้นคือ 1 ครั้ง โดยมีจำนวนครั้งที่เข้าอบรมสูงสุด 4 ครั้ง แต่ส่วนใหญ่นั้นแล้ว (89.1%) ของกลุ่มตัวอย่างเข้ารับการอบรมอยู่ในช่วงระหว่าง 1-2 ครั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้







การได้รับข่าวสารข้อมูลจำแนกตามแหล่งที่ได้รับ

จากผลการศึกษาในตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (67.9%) ได้รับทราบข่าวสาร ข้อมูลวิชาการด้านการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมจากเจ้าหน้าที่ส่วนราชการ อาทิเช่น เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ประจำเขต เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและสัตวแพทย์มากที่สุด รองลงมาจากแหล่งสื่อประเภทต่างๆ อาทิเช่นโทรทัศน์ วิทยุ วารสาร ฯลฯ ร้อยละ 52.8 และจากเพื่อนบ้านลำดับสุดท้ายคือร้อยละ 11.3

การขอคำปรึกษา/แก้ปัญหาการเลี้ยงโคนม

ส่วนมาก (49.1%) ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าเมื่อมีปัญหาและต้องการคำปรึกษาในการประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมนั้น จะปรึกษากับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขตเป็นลำดับแรก และรองลงมาได้แก่นายสัตวแพทย์ 47.2% ปรึกษาเพื่อนบ้านที่มีประสบการณ์ (18.9%) และปรึกษาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นลำดับสุดท้ายคือ 5.7 เปอร์เซ็นต์ตามลำดับ

ความถี่ในการรับข่าวสารจำแนกตามสื่อประเภทต่าง ๆ (ตารางที่ 7)

เมื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในด้านความบ่อยหรือความถี่ของการที่กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบข่าวสารข้อมูลวิชาการด้านการเลี้ยงโคนมจำแนกตามประเภทของสื่อต่าง ๆ ในรอบระยะเวลา 1 เดือนที่ผ่านมา พบว่าความถี่ในการรับข่าวสารของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษานี้ครั้งนี้อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย 0.50 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยแล้วอยู่ในช่วง "ไม่เคย" ได้รับข่าวสารเลยในภาพรวมของสื่อทั้งหมด โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.32 ให้ความทราบว่าความบ่อยในการรับสื่อของกลุ่มตัวอย่างที่เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครไม่ได้ต่างกันเลย

และเมื่อพิจารณาแยกตามประเภทของสื่อพบว่าสื่อทางโทรทัศน์และวารสาร/นิตยสารทางการเกษตรนั้นกลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับสื่อทั้งสองประเภทนี้อยู่ในระดับ "นาน ๆ ครั้ง" เท่านั้น นอกนั้นเกณฑ์การเปิดรับสื่อสรุปได้ว่า "ไม่เคยเลย" ในสื่อประเภทที่เหลือ

อนึ่งหากวิเคราะห์โดยใช้หลักเหตุผล มิได้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมิได้ให้ความสนใจหรือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 7 แสดงความถี่ของการได้รับข่าวสารข้อมูลทางการเลี้ยงโคนมของกลุ่มตัวอย่างในรอบ 1 เดือน ที่ผ่านมาจากแหล่งตามประเภทของสื่อต่าง ๆ

ประเภทของสื่อทางการเกษตร ที่ได้รับ/สัปดาห์	ความถี่ของการรับข่าวสาร/สัปดาห์ (N = 53)			ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	บ่อย ๆ	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคย		
1. รายการโทรทัศน์	11 (20.8)	30 (56.6)	12 (22.6)	0.98	นาน ๆ ครั้ง
2. รายการวิทยุ	1 (1.9)	13 (24.5)	39 (73.6)	0.28	ไม่เคย
3. ภาพยนตร์/สไลด์	-	5 (9.4)	48 (90.6)	0.09	ไม่เคย
4. วารสาร/นิตยสาร	13 (24.5)	21 (39.6)	19 (35.8)	0.89	นาน ๆ ครั้ง
5. หนังสือพิมพ์/บทความ	2 (3.8)	15 (28.3)	36 (67.9)	0.36	ไม่เคย
6. แผ่นพับ	2 (3.8)	20 (37.7)	31 (58.5)	0.45	ไม่เคย
ค่าเฉลี่ยรวม	= 0.05	S.D. = 0.32	ความหมาย =	ไม่เคย	

หมายเหตุ : 2 = บ่อย ๆ (4-7 วัน/สัปดาห์) = 1.34 - 2.00  
 1 = นาน ๆ ครั้ง (1 - 3 วัน/สัปดาห์) = 0.67 - 1.33  
 0 = ไม่เคย = 0.00 - 0.66  
 : ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปิดรับสื่อประเภทต่าง ๆ ลดน้อยหรือไม่รับเลย หากแต่สภาพความเป็นจริงแล้วรายการวิทยุทางการเกษตรที่ออกอากาศในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพการเลี้ยงโคนมยังมีน้อยมาก ส่วนภาพยนตร์/ฟิล์มสไลด์ก็ตามมีข้อจำกัดจากการใช้ประกอบการบรรยายและการให้การฝึกอบรม ทำให้นักกลุ่มตัวอย่างสามารถเปิดรับได้ สำหรับหนังสือพิมพ์/บทความ และแผ่นพับทางการเกษตรก็มีน้อยอยู่มากซึ่งนับว่าการให้บริการสื่อความรู้ในอาชีพการเลี้ยงโคนมยังมีข้อจำกัดอยู่พอสมควร และเมื่อวิเคราะห์ภาพรวมแล้วจะทำให้ความหมายและน้ำหนักค่าเฉลี่ยลดน้อยลงตามเป็นลำดับ

#### ส่วนที่ 4 ระดับของการรับรู้ในหลักวิชาการเลี้ยงโคนมและการนำไปปฏิบัติ

ระดับของการรับรู้ในหลักวิชาการเลี้ยงโคนมและการนำไปปฏิบัติในที่นี้ประกอบด้วย การรับรู้และการนำความรู้ไปปฏิบัติ 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ ก) ด้านการจัดการอาหารและโภชนาการ และ ข) ด้านการจัดการปรับปรุงพันธุ์และการจัดการฝูงโคนม

ระดับการรับรู้และการนำไปปฏิบัติในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเป็น 2 ระดับคือ เป็นไปได้จะเท่ากับจำนวนข้อความที่มีอยู่ในแต่ละตอน โดยหากกลุ่มตัวอย่างระบุว่า "รู้" หรือ "ปฏิบัติ" จะได้คะแนน 1 คะแนน และถ้าตอบ "ไม่รู้" และ "ไม่เคยปฏิบัติ" จะไม่มีคะแนนในแต่ละข้อตามลำดับ จากนี้ใช้เกณฑ์ร้อยละ 50 เป็นตัวเกณฑ์กำหนดระดับของการรับรู้และระดับของการยอมรับนำไปปฏิบัติต่อไป

#### ก) ด้านการจัดการอาหารและโภชนาการ (ตารางที่ 8)

ระดับการรับรู้ ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นถึงการรับรู้ในหลักวิชาการของกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานคร ซึ่งร้อยละ 86.8 ของกลุ่มตัวอย่างมีระดับของการรับรู้อยู่ในระดับ "มาก" ที่เหลือร้อยละ 13.2 มีระดับการรับรู้ "น้อย" และหากพิจารณาในกลุ่มของวิชาการด้านอาหารและโภชนาการแล้วจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความรู้ "มาก" ในเรื่องอาหารและระบบการให้อาหารมาเป็นลำดับแรก (96.2%) รองลงมาได้แก่ความรู้ในเรื่องการจัดการอาหารสำหรับแม่โคให้นม (92.5%) และเรื่องของแปลงหญ้าอาหารสัตว์ (43.4%) ตามลำดับ

ระดับการนำไปปฏิบัติ ในภาพรวมของด้านอาหารและโภชนาการจะพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 83.0 มีระดับการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับ "มาก" และร้อยละ 17.0 มีการนำความรู้ไปปฏิบัติอยู่ในระดับ "น้อย" ส่วนรายละเอียดในกลุ่มด้านอาหารและโภชนาการนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมี

เอกสารระดับของการนำความรู้ไปปฏิบัติในระดับ "มาก" เช่นในเรื่องของการจัดการอาหารสำหรับแม่โคค่าไม่ต่างกันทุกสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

าให้มมาเป็นลำดับแรก (94.3%) รองลงมาได้แก่ เรื่องของอาหารและระบบการให้อาหาร (92.5%) และเรื่องของการแปลงหญ้าอาหารสัตว์ (17.0%) ตามลำดับ

หากจะพิจารณาระหว่างกลุ่มของระดับการรับรู้และการนำไปปฏิบัติจะเห็นว่ามมีระดับอยู่ในเกณฑ์ใกล้เคียงกันมากคือ มีระดับการรับรู้มากถึงร้อยละ 86.8 ขณะที่ระดับการนำไปปฏิบัติก็อยู่ในระดับมากเช่นกันคือร้อยละ 83.0 แต่ในรายละเอียดหากเปรียบเทียบดูในเรื่องการแปลงหญ้าอาหารสัตว์และการใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้านั้น ระหว่างระดับความรู้ และระดับการนำไปปฏิบัติแตกต่างกันมาก กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่มีระดับความรู้มาก (43.4%) แต่กลับนำไปปฏิบัติเพียง 17.0 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ซึ่งน่าจะเป็นข้อสังเกตได้อย่างดีและอาจอธิบายได้โดยข้อจำกัดในด้านที่กลุ่มตัวอย่างถือครองพื้นที่อยู่จำนวนจำกัด อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างได้ให้ความเห็นว่ายังพอจะหาหญ้าสดให้ได้อยู่ ประกอบกับผู้เลี้ยงโคนมใช้อาหารอื่นแทนหญ้าสดด้วย (รายละเอียดการกระจายของข้อความในส่วนระดับการรับรู้และระดับการนำไปปฏิบัติแสดงไว้ในภาคผนวกที่ 1)

**ตารางที่ 8** แสดงระดับของการรับรู้ในด้านวิชาการเสี่ยงโคนมและดับของการนำไปปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างในด้านการจัดการอาหารและโภชนาการ

ก. ด้านการจัดการอาหารและ โภชนาการ	ความรู้ในหลักวิชาการ		การนำไปปฏิบัติ	
	มาก	น้อย	มาก	น้อย
	(N = 53)			
1. อาหารและระบบการให้อาหาร	51 (96.2)	2 (3.8)	49 (92.5)	4 (7.5)
2. การจัดการอาหารสำหรับแม่โค	49 (92.5)	4 (7.5)	50 (94.3)	3 (5.7)
3. แปลงหญ้าอาหารสัตว์และการ ใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้า	23 (43.4)	30 (56.5)	9 (17.0)	44 (83.0)

**หมายเหตุ :** ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ  
เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์ของโรงเรียนเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข) ด้านการจัดการปรับปรุงพันธุ์และการจัดการฝูงโคนม (ตารางที่ 9)

ระดับการรับรู้ ในภาพรวมแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษานี้ร้อยละ 98.1 จัดอยู่ในกลุ่มที่มีระดับความรู้ "มาก" และอีกเพียง 1.9 เปอร์เซ็นต์เป็นกลุ่มที่มีระดับการรับรู้ "น้อย" ตามหลักวิชาการเลี้ยงโคนม ภายในกลุ่มของระดับการรับรู้นี้จะเห็นว่าการผสมพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์ในลำดับแรก รองลงมาได้แก่การรับรู้ในเรื่องการคัดเลือกพันธุ์โคนม (94.3%) และการจัดการดูแลฝูง จัดอยู่ในลำดับท้ายสุดที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในด้านนี้ (67.9%)

ระดับการนำไปปฏิบัติ ผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นว่าทั้งหมด (100.0%) ของกลุ่มตัวอย่างจัดอยู่ในกลุ่มที่มีการนำความรู้ในด้านนี้ไปปฏิบัติในระดับ "มาก" สำหรับระดับการนำไปปฏิบัติภายในกลุ่มนี้จะเห็นว่าทั้งหมด (100.0%) ของกลุ่มตัวอย่างรับความรู้ด้านการผสมพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ไปปฏิบัติเป็นลำดับแรก รองลงมาได้แก่การปฏิบัติในเรื่องการคัดเลือกพันธุ์โคนม (96.2%) สำหรับลำดับที่มีการนำไปปฏิบัติน้อยสุดที่อยู่ในระดับ "น้อย" นั่นคือในเรื่องของการทำบัญชีฟาร์ม/บันทึก/เก็บข้อมูลและวิเคราะห์สถานภาพของฟาร์ม (28.3%)

หากพิจารณาในภาพรวมเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มของระดับการรับรู้และระดับการนำไปปฏิบัติจะเห็นว่าอยู่ในเกณฑ์ใกล้เคียงกันมาก กล่าวคือระดับการรับรู้ "มาก" ร้อยละ 52.1 และขณะเดียวกันก็มีระดับของการนำไปปฏิบัติ "มาก" เช่นกันคือ 100 เปอร์เซ็นต์ แต่จะมีข้อสังเกตคือในเรื่องของการจัดทำบัญชีฟาร์ม /บันทึก /เก็บข้อมูลและวิเคราะห์สถานภาพของฟาร์มนั้นพบว่าร้อยละ 67.9 มีความรู้ในระดับ "มาก" แต่ในทางกลับกันในการนำไปปฏิบัติกลับพบว่าน้อยมาก (ร้อยละ 28.3) พอจะอธิบายได้ถึงการที่กลุ่มตัวอย่างจะทำการจดบันทึกรวมทั้งบัญชีฟาร์มและวิเคราะห์สถานภาพและความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์นั้นจะต้องอาศัยความรู้พอสมควร ซึ่งจะต้องมีการฝึกทักษะคู่ไปด้วยก็เลยทำให้กลุ่มตัวอย่างมีได้ปฏิบัติในเรื่องนี้พอสมควรและทั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าข้อมูลที่เป็นข้อมูลที่จำเป็น แต่บางฟาร์มก็ไม่ได้ทำการจดบันทึกไว้เพื่อใช้ประโยชน์ในการลำดับและนำมาวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจและวางแผนต่อไป

ตารางที่ 9 แสดงระดับของการรับรู้ในด้านวิชาการเสี่ยงโคนมและระดับของการนำไปปฏิบัติของกลุ่มตัวอย่างในด้านของการจัดการด้านปรับปรุงพันธุ์และการจัดการฝูงโคนม

ข. ด้านการจัดการปรับปรุงพันธุ์ และการจัดการฝูงโคนม (N = 53)	ความรู้ในหลักวิชาการ		การนำไปปฏิบัติ	
	มาก	น้อย	มาก	น้อย
1. การคัดเลือกพันธุ์โคนม	50 (94.3)	3 (5.7)	51 (96.2)	2 (3.8)
2. การผสมพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์	52 (98.1)	1 (1.9)	53 (100.0)	-
3. การจัดการ/ดูแลฝูงโคนม	50 (94.3)	3 (5.7)	42 (79.2)	11 (20.8)
4. การจัดการ/ดูแลโคนมขณะรีดนม	49 (92.5)	4 (7.5)	49 (92.5)	4 (7.5)
5. การจัดการ/ดูแลสุขภาพ/โรคโคนม	48 (90.6)	5 (9.4)	40 (75.5)	13 (24.5)
6. การจัดการ/ดูแลโรงเรือนโคนม	42 (79.2)	11 (20.8)	43 (81.1)	10 (18.9)
7. การทำบัญชีฟาร์ม/บันทึก/เก็บข้อมูล และวิเคราะห์สภาพภาพของฟาร์ม	36 (67.9)	17 (32.1)	15 (28.3)	38 (71.7)
รวม (23 ข้อความ)	52 (98.1)	1 (1.9)	53 (100.0)	-

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและอิทธิพลของตัวแปรที่ทำการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นในด้านสภาพภาพส่วนบุคคล ปัจจัยสภาพภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตร และระดับของการรับรู้และการนำความรู้หลักวิชาการไปปฏิบัติกับตัวแปรตามคือ ผลผลิตน้ำนม นอกจากนี้แล้ว การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณถดถอยซึ่งมุ่งที่จะสร้างสมการ เพื่ออธิบายและพยากรณ์ผลผลิตน้ำนมได้ถูกนำมาใช้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

สภาพภาพส่วนบุคคลและสภาพภาพทางเศรษฐกิจ-สังคม (ตารางที่ 10)

ผลจากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าในกลุ่มตัวแปรด้านสภาพภาพส่วนบุคคลนั้นมีเพียง 2 ตัวแปร เท่านั้นที่พบว่ามีความสัมพันธ์กับผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อตัวคือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ ตัวแปร จำนวนแม่โครีดนมมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ( $r = .4431, P < 0.01$ ) และประสบการณ์การเลี้ยงโคนม ( $r = .3666, P < 0.05$ ) ตัวแปรอื่นนอกเหนือจากนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อตัวคือ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ายิ่งกลุ่มตัวแปรที่มีจำนวนแม่โครีดนมมากขึ้นเท่าใด ก็จะส่งผลให้ผลผลิตน้ำนมที่ได้มากขึ้นตามลำดับ นอกจากนี้ในด้านตัวแปรประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมสามารถอธิบายได้ว่าหากผู้เลี้ยงโคนมมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมมากขึ้นเท่าใดก็จะส่งผลให้ปริมาณผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อตัว เพิ่มขึ้นมากยิ่งขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยใช้วิธี Stepwise multiple regression แล้วพบว่าจากตัวแปรทั้งหมด 12 ตัวแปรนั้น เมื่อนำมาวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแล้วมีเพียง 2 ตัวแปร เท่านั้นที่ถูกนำมาเข้าสมการถดถอยพหุคูณซึ่งส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการเพิ่มปริมาณผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อตัวคือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $F = 10.8075, P < 0.01$ )

ตัวแปรตัวแรกที่นำเข้ามาสมการคือตัวแปรจำนวนแม่โครีดนม และตัวแปรประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม เข้าสมการถดถอยพหุคูณเป็นลำดับที่สอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อจำนวนแม่โครีดนมและประสบการณ์เพิ่มขึ้น 1 หน่วย (ตัวและปี) ปริมาณผลผลิตของน้ำนมจะเพิ่มขึ้นตามค่าของสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (B) ตามที่แสดงในตารางที่ 10 (41.4028 กิโลกรัม) ส่วนค่าคงที่ (Constant) เท่ากับ 385.7278 กิโลกรัม หมายถึงจำนวนผลผลิตน้ำนมที่ได้เมื่อตัวแปรทั้ง 2 ตัวมีค่าเท่ากับศูนย์หรือไม่คำนึงถึงสองตัวแปรดังกล่าว นอกจากนี้ตัวแปรทั้ง 2 ตัวยังสามารถอธิบายหรือพยากรณ์ความผันแปรของผลผลิตน้ำนมได้ถึง 31.69% ( $R^2$ ) โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 10 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปรสถานะภาพส่วนบุคคลและสถานะภาพเศรษฐกิจ-สังคมกับผลผลิตน้ำนม/ตัว/เดือน

ผลผลิตน้ำนม/ตัว/เดือน (N = 53)

สถานะภาพส่วนบุคคลและสถานะภาพเศรษฐกิจ-สังคม	r	B	R	R <sup>2</sup>
1. อายุ	.1132	-	-	-
(2) สถานภาพสมรส	.1250	-	-	-
(3) ศาสนา	.2792	-	-	-
(4) ระดับการศึกษา	.1433	-	-	-
5. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	.0245	-	-	-
6. ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม	.3666**	41.4028** (2.826)	.5629	.3169 (2)
7. จำนวนแรงงานที่ใช้	.0414	-	-	-
8. จำนวนพื้นที่ประกอบการ	.0346	-	-	-
(9) สถานภาพการถือครอง	.0009	-	-	-
10. จำนวนแปลงหญ้าอาหารสัตว์	.0896	-	-	-
(11) แหล่งเงินทุนที่ใช้	.0023	-	-	-
12. จำนวนแม่โครีดนม	.4431***	10.4904*** (3.655)	.4431	.1964 (1)

Constant = 385.7278

Standard Error = 91.4410

F-Value = 10.8075\*\*\*

หมายเหตุ : ตัวแปรที่มีวงเล็บกำกับคือตัวแปรหุ่น (Dummy variables)

: ตัวเลขในวงเล็บในช่อง R<sup>2</sup> แสดงลำดับการคัดเลือกตัวแปรเข้าสมการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารของงานวิจัยที่จัดทำขึ้นโดยคณะผู้วิจัยเพื่อใช้ในการวิจัยเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
: \*\*\*,\*\* และ \* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.10  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมการนี้คาดคะเนหรือพยากรณ์ปริมาณผลผลิตน้ำนมประมาณ 91.4410 กิโลกรัม ซึ่งทั้ง 2 ตัวแปรนี้ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) กับผลผลิตน้ำนมเท่ากับ .5629

ดังนั้นสมการที่ใช้พยากรณ์ตัวแปรผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อเดือนโดยวิธี Stepwise multiple regresssion กับตัวแปรด้านสภาพส่วนบุคคลและสภาพเศรษฐกิจ-สังคมตามสมการ  $Y = a + b(x)$  ได้ดังต่อไปนี้

ผลผลิตน้ำนม = 385.7278+10.4904 (จำนวนแม่โครีดนม) + 41.4028 (ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม) ..... (สมการที่ 1)

ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงยอมรับสมมุติฐานของการวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วในข้างต้นในข้อที่ 1 กล่าวคือ ปัจจัยด้านสภาพส่วนบุคคลและด้านสภาพทางเศรษฐกิจ-สังคมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อปริมาณผลผลิตน้ำนมที่ได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Cover (1960) และ Sitasara (1972) ที่พบว่าเกษตรกรผู้มีประสบการณ์ในการดำเนินงานอาชีพการเกษตรนานมากเท่าใดย่อมจะส่งผลให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมได้เร็วและดี อีกทั้งมีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อการเพิ่มผลผลิตอีกด้วย อนึ่งการวิจัยของ Jeeraphun (1990) พบว่าขัดแย้งกับผลการวิจัยในสภาพพื้นที่เขตกรุงเทพมหานครโดยสิ้นเชิง ซึ่ง Jeeraphun พบว่าประสบการณ์และจำนวนขนาดของฝูงโคนมของผู้เลี้ยงในจังหวัดนครสวรรค์นั้นไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับของการเพิ่มผลผลิตน้ำนม แต่ประการใด

ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรกับผลผลิตน้ำนม (ตารางที่ 11)

ในกลุ่มตัวแปรด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรภายใต้การศึกษานี้ พบว่ามีเพียง 4 ตัวแปรเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อเดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตัวแปรดังกล่าว คือจำนวนครั้งที่กลุ่มตัวอย่างพบปะกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขต ( $r = .3047, P < 0.05$ ) ลำดับต่อมาคือความถี่ในการที่กลุ่มตัวอย่างได้ชมภาพยนตร์/ฟิล์มโลดต่อสปีดาคท์ ( $r = .1870, P < 0.10$ ) จำนวนครั้งที่เข้ารับการศึกษา ( $r = .1224, P < 0.10$ ) และความถี่ในการที่กลุ่มตัวอย่างได้ผ่านพิพทางการเกษตรที่เกี่ยวกับการประกอบเลี้ยงโคนม ( $r = -.2078, P < 0.10$ ) ทั้งนี้หมายความว่าตัวอย่างได้มีการ

พบปะเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขตชมภพยนตร์ / फिल्मसाल्दตามการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคนมและ การเข้ารับการฝึกอบรมมากขึ้นเท่าใดก็จะส่งผลทำให้ปริมาณผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อเดือนเพิ่มมากขึ้นตาม เป็นลำดับ ส่วนค่าสหสัมพันธ์ในเชิงตรงข้ามระหว่างตัวแปรความถี่ในการอ่านแผ่นพับทางการเกษตร กับผลผลิตน้ำนมแม่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่อ่านแผ่นพับน้อยจนถึงไม่ได้อ่านเลยนั้นจะได้ปริมาณของ ผลผลิตน้ำนมจากการเลี้ยงโคนมมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่อ่านแผ่นพับทางการเกษตรมากหรือบ่อย ๆ ในหนึ่ง สัปดาห์ ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างอ่านแผ่นพับบ่อยแล้วจะทำให้ผลผลิตน้ำนมลดลง หรืออ่าน น้อยแล้วผลผลิตน้ำนมจะเพิ่มขึ้น หากแต่อธิบายได้ว่า เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างมีการอ่านแผ่นพับด้าน วิชาการเลี้ยงโคนมน้อยนั้น เป็นสาเหตุมาจากที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่า เหตุผลที่อ่านน้อยว่าไม่ค่อยจะมีเอก สสารที่เกี่ยวกับการเลี้ยงโคนมในรูปแบบแผ่นพับแจกให้อ่านเลยในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ดังนั้นจึงทำให้ค่าสัม ประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็นลบ

และเมื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยวิธี Stepwise multiple regression แล้วพบว่าตัวแปรด้านปัจจัยการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรทั้งหมด 10 ตัวแปรนั้นมีเพียง 2 ตัวแปร เท่านั้นที่ถูกคัดเลือกเข้ามาในการถดถอยพหุคูณ หรือมีอิทธิพลต่อการเพิ่มผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อเดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ( $F = 4.1722$ ) ตัวแปรตัวแรกที่ถูกนำมาเข้าสมการถดถอยพหุคูณ คือจำนวนครั้งที่กลุ่มตัวอย่างมีการพบปะขอคำปรึกษากับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขต และตัวแปรตัวที่สองคือ ความถี่ในการชมภาพยนตร์หรือฟิล์มสไลด์ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์ การถดถอยพหุคูณ (B) ในตารางที่ 11 แสดงความหมายว่าเมื่อตัวแปรทั้งสองเพิ่มขึ้น 1 หน่วย (ครั้ง) จะส่งผลให้ปริมาณผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อเดือนเพิ่มขึ้นตามค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ คือ 89.28 กิโลกรัม ค่าคงที่ (Constant) เท่ากับ 298.92 กิโลกรัมหมายถึงจำนวนปริมาณผลผลิตน้ำนมที่มีอยู่ เดิมเมื่อไม่มีตัวแปรทั้งสองเข้ามามีอิทธิพลหรือให้มีค่าเท่ากับศูนย์ซึ่งทั้งสองตัวแปรนี้ยังสามารถอธิบาย หรือทำนายความผันแปรผลผลิตน้ำนมได้ถึง 14.30% ( $R^2$ ) โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ การใช้สมการนี้คาดคะเนหรือพยากรณ์ปริมาณผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อเดือนประมาณ 73.26 กิโลกรัม และทั้งสองตัวแปรไม่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) กับผลผลิตน้ำนมเท่ากับ .3781

ดังนั้นสมการที่ใช้พยากรณ์ผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อเดือนโดยใช้ตัวแปรด้านปัจจัยการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรโดยวิธี Stepwise multiple regression ตามสมการ  $Y=a+b(x)$  ได้ดัง ต่อไปนี้

$$\text{ผลผลิตน้ำนม} = 298.9231 + 31.5752 (\text{จำนวนครั้งที่พบปะเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขต})$$

เอกสารนี้เป็นเอกสาร + 89.2821 (ความถี่ในการชมภาพยนตร์/ฟิล์มสไลด์) . . . . . สมการที่ 2 ขันด้านการค้า ไม่ว่าจะผิดใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 11 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัย  
ด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรกับผลผลิตน้ำนม/ตัว/เดือน

ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร ทางการเกษตร	ผลผลิตน้ำนม/ตัว/เดือน (N=53)			
	r	B	R	R <sup>2</sup>
1. การเข้ารับการฝึกอบรม (ครั้ง)	.1224*	-	-	-
2. การพบปะกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขต (ครั้ง)	.3047**	31.5752** (2.511)	.3047	.0928(1)
3. การพบปะกับสัตวแพทย์ (ครั้ง)	-.0644	-	-	-
4. การพบปะเจ้าหน้าที่ส่งเสริม การเกษตร (ครั้ง)	-.0147	-	-	-
5. ปรึกษากับเพื่อนบ้านที่มี ประสบการณ์ (ครั้ง)	.0431	-	-	-
6. ความถี่ในการดูโทรทัศน์/ สัปดาห์ (ครั้ง)	.0215	-	-	-
7. ความถี่ในการฟังวิทยุ/ สัปดาห์ (ครั้ง)	-.0746	-	-	-
8. ความถี่ในการชมภาพยนตร์ หรือฟิล์มสไลด์/สัปดาห์ (ครั้ง)	.1870*	89.2821* (1.782)	.3781	.1430(2)
9. ความถี่ในการอ่านหนังสือพิมพ์หรือ บทความ/สัปดาห์ (ครั้ง)	-.0187	-	-	-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 11 (ต่อ)...

ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสาร

ผลผลิตน้ำนม/ตัว/เดือน (N=53)

ทางการเกษตร

r B R R<sup>2</sup>

10. ความถี่ในการอ่านแผ่นพับ

ต่อสัปดาห์ (ครั้ง)

-.2078\*

Constant = 298.9231

Standard Error = 73.2601

F-Value = 4.1722\*\*

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บในช่อง R<sup>2</sup> แสดงลำดับการคัดเลือกตัวแปรเข้าสมการ

: \*\*\*, \*\* และ \* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.10

ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงกล่าวได้ว่ายอมรับสมมติฐานจากการวิจัยในข้อที่ 1 ที่ระบุว่าปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตรของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ และมีอิทธิพลต่อปริมาณผลผลิตน้ำนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถยืนยันกับการทดสอบสมมติฐานของ Jeeraphun (1990) ที่พบความสัมพันธ์ในทางบวกของตัวแปรด้านจำนวนครั้งที่เกษตรกรพบปะกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และความถี่หรือความบ่อยในการที่เกษตรกรอ่านสิ่งตีพิมพ์ทางวิชาการ หากแต่ในส่วนการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ต่างไปจาก Jeeraphun คือ ตัวแปรด้านจำนวนครั้งที่เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรม นอกจากนี้แล้วผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถสนับสนุนการวิจัยของ Lionberger (1953) ที่ระบุว่า บุคคลที่มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตรบ่อยครั้งจะมีส่วนสัมพันธ์และมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จงานอาชีพสูงกว่าผู้ที่มิได้มีการเปิดรับข่าวสารทางการเกษตร

ความรู้ในหลักวิชาการกับผลผลิตน้ำนม

ก. ความรู้ด้านการจัดการอาหารและโภชนาการ (ตารางที่ 12)

ตัวแปรในด้านการจัดการอาหารและโภชนาการนี้มีเพียงสองตัวแปรเดี่ยวเท่านั้นที่พบว่ามี ความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่นั่นคือการจัดการอาหารสัตว์สำหรับโคหันม ( $r = .2561, P < 0.05$ ) และการจัดการอาหารสำหรับแม่โคให้นม ( $r = .1896, P < 0.10$ ) หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี ระดับความรู้ในหลักวิชาการด้านการจัดการอาหารและโภชนาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของ การจัดการอาหารสำหรับฝูงแม่ให้โคนมและระดับความรู้ในด้านอาหารและระบบการให้อาหารมากจะ แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ที่จะได้รับปริมาณผลผลิตน้ำนมมากขึ้นตามลำดับ

และเมื่อพิจารณาถึงผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยวิธี Stepwise multiple regression แล้วจะพบว่าทั้ง 3 ตัวแปรความรู้ในด้านการจัดการอาหารและโภชนาการนี้มีตัวแปรถึง 2 ตัวแปรที่ได้ถูกคัดเลือกมาเข้าสมการถดถอยพหุคูณ ซึ่งพบว่าเมื่อพิจารณาต่อการเพิ่มผลผลิตปริมาณน้ำนม ต่อตัวต่อเดือนของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ( $F = 3.5817$ )

ตัวแปรตัวแรกที่ถูกนำมาเข้าสมการคือ การจัดการอาหารสำหรับให้แม่ผสมพันธุ์ซึ่งมีค่า สัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (B) 156.4803,  $P < 0.01$  โดยมีค่าการทนาย ( $R^2$ ) เพียง 8.65 % ของความผันแปรในผลผลิตน้ำนม และเมื่อตัวแปรอาหารและระบบให้อาหารถูกนำมาเข้าเป็นลำดับที่ 2 ของสมการนี้จะมีค่าการทนาย ( $R^2$ ) ถึง 18.39 % โดยมีค่าคงที่ (Constant) เท่ากับ 132.7134 กิโลกรัม เมื่อไม่มีอิทธิพลของทั้งสองตัวแปรนี้เข้ามาเกี่ยวข้องหรือให้มีค่าเท่ากับศูนย์นั่นเอง ทั้งนี้ หมายความว่าเมื่อใดก็ตามที่ทั้งสองตัวแปรนี้เพิ่มขึ้นในทุกๆ 1 หน่วย (มีความรู้) ก็จะส่งผลให้ปริมาณ ผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อเดือนเพิ่มขึ้นตามมาด้วยดังค่าของสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ ( $B = 173.4157$  กิโลกรัม) โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการใช้สมการนี้คาดคะเนหรือพยากรณ์ ปริมาณผล ผลิตน้ำนมประมาณ 101.29 กิโลกรัม และทั้งสองตัวแปรนี้ยังพบว่ามีความสัมพันธ์พหุคูณ (R) กับผลผลิตน้ำนมเท่ากับ .4159 ทั้งนี้ดัชนีที่เป็นองค์ประกอบของตัวแปรทั้งสองที่ควรพิจารณา ประกอบการเพิ่มผลผลิตน้ำนมได้แก่ระดับความรู้ในการให้อาหารขั้นแก่โคนม การใช้วัตถุดิบเหลือใช้ ในฟาร์มเป็นอาหาร การให้แร่ธาตุอาหารเสริม การให้อาหารขั้นในระยะเวลาแม่โคให้นม การให้อาหาร ขั้นแก่วัวสาวท้องแรก การให้แม่ให้เลี้ยงลูกโคหลังคลอดและลูกโคแรกคลอด การให้อาหารขั้น แก่ลูกโคนมและโคที่ท้องว่างและการให้วิตามินเสริม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 12 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยระหว่างตัวแปรด้านความรู้ในการจัดการอาหารและโภชนาการกับผลผลิตน้ำนม/ตัว/เดือน

ความรู้	ผลผลิตน้ำนม/ตัว/เดือน (N = 53)				
และโภชนาการ	r	B	R	R <sup>2</sup>	
1. อาหารและระบบการให้อาหาร	.1896	173.4157** (2.738)	.4159	.1839	(2)
2. การจัดการอาหารสำหรับแม่โคให้นม	.2561**	156.4803*** (3.117)	.2561	.0865	(1)
3. แหล่งหญ้าอาหารสัตว์และการใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้า	.0353	-	-	-	-
Constant	= 132.7134				
Standard Error	= 101.2982				
F-Value	= 3.5817**				

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บในช่อง R<sup>2</sup> แสดงลำดับการคัดเลือกตัวแปรเข้าสมการโดยวิธี Stepwise : \*\*\*, \*\* และ \* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.10

ตั้งในสมการที่ใช้พยากรณ์ผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อเดือนของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในการเฉพาะด้านของการจัดการอาหารและโภชนาการ (ก) โดยวิธี Stepwise multiple regression ตามสมการ  $Y = a + b(x)$  ได้ดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลผลิตน้ำนม : 132.7134+156.4803 (ระดับความรู้เรื่องการจัดการอาหารสำหรับแม่โคทั้งหมด)  
+ 173.4157 (ระดับความรู้เรื่องอาหารและระบบให้อาหาร) ....สมการที่ 3

ผลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้นำให้ต้องยอมรับสมมุติฐานของการวิจัยในข้อที่ 2 ที่ระบุว่าระดับของ การรับรู้วิชาการในการเลี้ยงโคนมของกลุ่มสมาชิกผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อปริมาณผลผลิตน้ำนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ตรงกับผลการวิจัยของ Miller (1979) และ Jeeraphun (1990) ที่พบว่าการจัดการด้านอาหารและระบบการให้อาหารและการจัดการอาหารสำหรับแม่โคทั้งหมดมีความสัมพันธ์อัน ซึ่งบวกกับปริมาณผลผลิตน้ำนมที่ได้อีก

**ข. ความรู้ด้านการจัดการปรับปรุงพันธุ์และระบบการจัดการฝูงโคนม (ตารางที่ 13)**

ในกลุ่มตัวแปรด้านนี้จำนวน 7 ตัวแปร (เรื่อง) นั้นพบว่ามีเพียงสองตัวแปรเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการผลิตน้ำนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือระดับความรู้ด้านการผสมพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ ( $r = .2463, P < 0.05$ ) และการจัดการดูแลฝูงโคนม ( $r = .1781, P < .10$ ) ซึ่งพอจะอธิบายได้ว่าในกลุ่มของสมาชิกผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครที่มีระดับความรู้ในเรื่องการผสมพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์และระดับความรู้ในการจัดการดูแลฝูงโคนมมากนั้นจะมีปริมาณผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อเดือนอยู่ในเกณฑ์สูงด้วยกัน กล่าวคือความรู้มีความสัมพันธ์กันกับการเพิ่มปริมาณผลผลิตน้ำนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินั่นเอง

เมื่อพิจารณาในส่วนการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแล้ว ผลแสดงให้เห็นว่ามีเพียงตัวแปรเดียวเท่านั้นที่ผ่านเข้ามาในสมการถดถอยพหุคูณนี้ นั่นคือตัวแปรระดับความรู้เรื่องการผลิตและปรับปรุงพันธุ์ ( $F = 3.2749, P < 0.05$ ) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ ( $B = 92.5693$  กิโลกรัม) หมายความว่าเมื่อใดก็ตามที่กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครมีระดับความรู้ในเรื่องดังกล่าวนี้เพิ่มขึ้น 1 หน่วย (คะแนนความรู้) ก็จะมีผลหรือมีอิทธิพลต่อปริมาณผลผลิตน้ำนมตามค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ ( $B = 92.5693$  กิโลกรัม) ต่อตัวต่อเดือน โดยมีค่าคงที่ (Constant) เท่ากับ 152.6944 กิโลกรัม ซึ่งเป็นปริมาณจำนวนผลผลิต น้ำนมที่มีอยู่เดิมโดยไม่คำนึงถึงตัวแปรนั้นคือให้ตัวแปรนี้มีค่าเท่ากับศูนย์และตัวแปรนี้ยังสามารถอธิบายหรือทำนาย ความผันแปรของผลผลิตน้ำนมได้ถึง 6.08 เปอร์เซ็นต์ ( $R^2$ ) โดยมีความคาดเคลื่อนมาตรฐานของการใช้สมการนี้พยากรณ์ประมาณ 101.29 กิโลกรัม ทั้งนี้ดัชนีที่เป็นองค์ประกอบของตัวแปรระดับความรู้ในการผสมพันธุ์

แม้ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 13 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปร  
 ด้านความรู้ในการจัดการปรับปรุงพันธุ์และการจัดการฝูงโคนมกับผลผลิตน้ำนม/ตัว/เดือน

ความรู้	ผลผลิตน้ำนม/ตัว/เดือน (N=53)			
	r	B	R	R <sup>2</sup>
ข. ด้านการจัดการปรับปรุงพันธุ์ และการจัดการฝูงโคนม				
1. การคัดเลือกพันธุ์โคนม	.0642	-	-	-
2. การผสมพันธุ์และปรับปรุงพันธุ์	.2463**	92.5693 (2.718)	.4163	.0908 (1)
3. การจัดการดูแลฝูงโคนม	.1781	-	-	-
4. การจัดการดูแลโคนมขณะรีดนม	.0679	-	-	-
5. การดูแลสุขภาพ/โรคโคนม	.0445	-	-	-
6. การจัดการดูแลโรงเรือนโคนม	.1434	-	-	-
7. การทำบัญชีฟาร์ม/จัดบันทึก/ เก็บข้อมูลสถานภาพของฟาร์ม	-	-	-	-
Constant	=	152.6944		
Standard Error	=	101.2982		
F.Value	=	3.2749**		

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บในช่อง R<sup>2</sup> แสดงลำดับการคัดเลือกตัวแปรเข้าสมการโดยวิธี  
 : \*\*\*,\*\* และ \* = มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01,0.05 และ 0.10

และการปรับปรุงที่ควรพิจารณาประกอบการเพิ่มเติมน้ำหนักให้แก่ความรู้และวิธีการในการผสมพันธุ์ และปรับปรุงพันธุ์โคนม การวางแผนผสมพันธุ์โคนมที่มีสายเลือดต่างกัน การผสมเทียม และระดับความรู้ในการตรวจความเป็นสัดสวนของแม่โค ดังนั้นสมการที่ใช้พยากรณ์ผลผลิตน้ำนมต่อตัวต่อเดือนโดยผู้ใช้ปัจจัยด้านความรู้ในด้านของการจัดการปรับปรุงพันธุ์และการจัดการฝูงโคนม (ข) โดยวิธี Stepwise multiple regression ตามสมการ  $Y = a+b(x)$  ได้ดังนี้

ผลผลิตน้ำนม = 152.6944+112.5693 (ระดับความรู้ เรื่องการทำบัญชีฟาร์ม/จดบันทึก/เก็บข้อมูลสถานภาพของฟาร์ม).....สมการที่ 4

ผลจากตารางที่ 13 นี้ อาจกล่าวได้ว่ายอมรับสมมุติฐานของการวิจัยที่ได้รับระบุว่าระดับของการรับรู้ตามหลักวิชาการของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อปริมาณการเพิ่มผลผลิตน้ำนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยนี้แตกต่างไปจาก Jeeraphun (1990) ที่ทำการศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ที่พบว่าตัวแปรด้านความรู้ในการจดบันทึกจัดทำบัญชีฟาร์มมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลผลิตน้ำนม ซึ่งความแตกต่างของผลการวิจัยอาจจะอธิบายได้ว่าในจังหวัดนครสวรรค์กลุ่มตัวอย่างที่ตอบอาจมีความรู้การจัดการจัดทำบัญชีฟาร์มในระดับมากอยู่แล้ว และประกอบกับกลุ่มนี้ยังเป็นกลุ่มที่มีผลผลิตน้ำนมในปริมาณมากอีกด้วย จึงส่งผลให้ตัวแปรไม่มีอิทธิพลต่อผลผลิตน้ำนมก็เป็นได้

ส่วนที่ 6 ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม

ผลการศึกษารายงานในตารางที่ 14 แสดงถึงปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพโคนมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกปัญหาที่ระบุโดยกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ออกเป็น 7 ด้านใหญ่ๆ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

ปัญหาด้านพันธุ์โคนม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คือร้อยละ 62.2 ระบุปัญหาอุปสรรคในด้านพันธุ์โคนมที่ประสบเป็นลำดับแรกคือ พันธุ์โคนมที่เลี้ยงยังไม่โตยาหิม และขาดพันธุ์โคนมที่ให้ผลผลิตสูง และลำดับต่อมาได้แก่การขาดการพัฒนาและยกระดับสายเลือดโคนมที่เลี้ยงอยู่ในปัจจุบัน (33.9%)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

### ปัญหาด้านอาหารและให้อาหาร

ที่หนึ่งที่มีกลุ่มตัวอย่างระบุมากถึงร้อยละ 88.6 ลำดับต่อมาได้แก่ราคาของอาหารชั้นในท้องถิ่นขึ้นสูงไม่แน่นอน (58.4%) และร้อยละ 50.9 ระบุว่าอาหารชั้นที่จำหน่ายในปัจจุบันมีสิ่งเจือปน

### ปัญหาด้านโรงเรือนและการจัดการทั่วไป

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 49.0 มีปัญหาในด้านต้นทุนการเลี้ยงสูง รองลงมาได้แก่มีพื้นที่จำกัด/โรงเรือนคับแคบทำให้การถ่ายเทและการระบายอากาศไม่ดีพอ (45.3%) ขาดแรงงานที่มีทักษะ (35.8%) ปัญหาของน้ำเสียในฟาร์ม (33.9%) และลำดับสุดท้ายได้แก่ขาดความรู้ ทักษะในการบริหารและจัดการฟาร์มโคนม (30.2%)

### ปัญหาด้านโรคและการสุขาภิบาลโคนม

ปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างระบุเป็นลำดับแรกทางด้านนี้คือ โรคปากและเท้าเปื่อยเรื้อรัง (58.4%) รองลงมาได้แก่ปัญหาของการควบคุม-ป้องกันโรคของภาครัฐไม่ทันเวลา (32.1%) โรคเต้านมอักเสบ (24.5%) ขาดเจ้าหน้าที่มาให้ความปรึกษา (20.8%) และการรักษาโรคต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก (16.9%)

### ปัญหาด้านเงินทุนและสินเชื่อ

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20.8 ระบุว่าเงินกู้ต่ำไปทำให้การขยายการประกอบการเป็นไปได้ยากและล่าช้า ลำดับต่อมาได้แก่ขาดแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เพื่อสนับสนุนการผลิต เช่นซื้อพันธุ์โคนมคุณภาพดีมาเลี้ยง (30.2) ลำดับสุดท้ายคือในกลุ่มที่สมาชิกตัวอย่างเข้าร่วมนั้นไม่มีเงินทุนพอเพียงให้กู้ยืม (11.4%)

### ปัญหาด้านการผสมเทียม

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยงโคนมประสบปัญหา เรื่องของการผสมติดยาก ซึ่งบางครั้งก็ไม่ติดร้อยละ 39.6 ลำดับต่อมาได้แก่เจ้าหน้าที่ให้บริการมาไม่ทันเวลาที่ผสมเทียมและไม่ได้ติดตามผลจากการผสมเทียม (20.7%) และปัญหาในส่วนของกรณีที่กลุ่มตัวอย่างขาดทักษะด้านการผสมเทียม ร้อยละ 18.9

### ปัญหาด้านการขนส่งน้ำนมคุณภาพน้ำนมและราคาน้ำนม

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30.1 ระบุว่าการบริหาร-การจัดการในการขนส่งนมล่าช้า ต้องเข้าคิวนานทำให้เสียเวลา ลำดับต่อมาได้แก่ความไม่รอบคอบในการชั่งน้ำหนักนมและความเที่ยงตรงของเครื่องมือชั่งน้ำหนักร้อยละ 16.9 ปัญหาเรื่องของ ศูนย์รับน้ำมน้อยและอยู่ไกลจากฟาร์มทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการขนส่งเพิ่ม (15.1%) น้ำนมมีเปอร์เซ็นต์ไขมันต่ำกว่ามาตรฐานกำหนด (13.2%) และปัญหาของราคาน้ำนมค่อนข้างต่ำ ขึ้นลงไม่แน่นอนร้อยละ 11.3 ตามลำดับไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 14 แสดงปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงโคนมของกลุ่มตัวอย่าง

ปัญหาต่าง ๆ	จำนวน (N = 53)*	ร้อยละ
<b>1. ปัญหาด้านพันธุ์โคนม</b>		
- พันธุ์ที่เลี้ยงอยู่ไม่ค่อยให้นมและขาดพันธุ์โคนมที่ทำให้ผลผลิตสูง	33	62.2
- ขาดการพัฒนายกระดับสายเลือดของโคนมที่เลี้ยงอยู่ปัจจุบัน	18	33.9
<b>2. ปัญหาด้านอาหารและการให้อาหาร</b>		
- ขาดแคลนหญ้าสด/อาหารหยาบในท้องถิ่น	47	88.6
- ราคาอาหารข้นในท้องถิ่นขึ้นลงไม่แน่นอน (ราคาขายปลีกมีราคาสูง)	31	58.4
<b>3. ปัญหาด้านโรงเรือนและการจัดการทั่วไป</b>		
- ขาดแรงงานมีทักษะ	19	35.8
- ต้นทุนในการเลี้ยงสูง	26	49.6
- มีพื้นที่จำกัด/โรงเรือนคับแคบทำให้การระบายอากาศไม่ดีพอ	24	45.3
- ปัญหาในการระบายน้ำ (น้ำเสียในฟาร์ม)	18	33.9
- ขาดความรู้-ทักษะด้านการจัดการ-บริหาร	16	30.2
<b>4. ปัญหาด้านโรคและการสุขาภิบาลโคนม</b>		
- โรคปากและเท้าเปื่อยเรื้อรัง	31	58.4
- โรคเต้านมอักเสบ	13	24.5
- ปัญหาการควบคุม-ป้องกันโรคของภาครัฐไม่ทันเวลา	17	32.1
- ขาดเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา	11	20.8
- การรักษาโรคต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก	9	16.9

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรณีใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 14 (ต่อ)...

ปัญหาต่าง ๆ	จำนวน (N = 53)*	ร้อยละ
<b>5. ปัญหาด้านเงินทุนและสินเชื่อ</b>		
- ขาดแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำเพื่อสนับสนุนการผลิต เช่นจัดซื้อโคนม พันธุ์ดีมีคุณภาพ สายเลือดสูง	16	30.2
- วงเงินกู้ต่ำทำให้การขยายการประกอบการเป็นไปได้ยากและล่าช้า	11	20.8
- ในกลุ่มผู้เลี้ยงเองไม่มีเงินทุนพอเพียงให้สมาชิกกู้ยืม	6	11.4
<b>6. ปัญหาด้านการผสมเทียม</b>		
- ผสมติดยาก บางครั้งก็ไม่ติด	21	39.6
- เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการมาไม่ทันเวลาและไม่ได้ติดตามผลการผสมเทียม	11	20.7
- ขาดทักษะด้านการผสมเทียม	10	18.9
<b>7. ปัญหาด้านการขนส่งน้ำนม คุณภาพน้ำนมและราคาน้ำนม</b>		
- การจัดการล่าช้าต้องรอคิวนาน เสียเวลามาก	16	30.1
- ความไม่รอบคอบของผู้ให้บริการซึ่งนำหมักนมและความเที่ยงตรงของเครื่องมือซึ่ง	9	16.9
- มีศูนย์รับน้ำนมน้อยและไกลจากฟาร์ม ต้องจ้างรถประจำทางส่งนม	8	15.1
- น้ำนมมีจุลินทรีย์และสิ่งเจือปน	8	15.1
- ราคาน้ำนมบางครั้งค่อนข้างต่ำไม่คงที่	6	11.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

## สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

### สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มผลผลิตน้ำนมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาถึงสถานภาพส่วนบุคคล สถานภาพเศรษฐกิจสังคมและพื้นฐานการเลี้ยงโคนม ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตร การรับรู้และระดับของการรับรู้ในหลักวิชาการเลี้ยงโคนมรวมถึงระดับของการนำความรู้ไปปฏิบัติ ทั้งนี้ยังได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามตามที่ได้กล่าวมากับตัวแปรตามถึงปริมาณผลผลิตน้ำนมต่อเดือนของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร ซึ่งนำไปสู่การสร้างสมการพยากรณ์ หรือทำนายการเพิ่มผลผลิตน้ำนม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิเคราะห์และศึกษาข้อมูลในครั้งนี้เป็นสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมจำนวน 53 ราย จากจำนวนทั้งหมด 67 คนทั่วทุกเขตที่มีการประกอบการเลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมทางสถิติคือ SPSS (Statistical Package for Social Sciences) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและเชิงอนุมานโดยใช้ค่าสถิติ เช่น ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าพิสัยการวิเคราะห์ที่สัมพันธ์กัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยวิธี Stepwise multiple regression ซึ่งผลของการศึกษาวิจัยพอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

### สถานภาพส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีส่วนใหญ่มาก (94.3 %) เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 46 ปี และแต่งงานแล้ว (84.9 %) ส่วนมาก (84.9 %) นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งร้อยละ 73.6 พบกลุ่มตัวอย่างนั้นจบชั้นประถมศึกษาเท่านั้นโดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน

### สถานภาพเศรษฐกิจสังคมและพื้นฐานการเลี้ยงโคนม

สองในสาม (64.2 %) ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าประกอบอาชีพการเลี้ยงโคนมนี้เป็นอาชีพหลักโดยมีประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนมเฉลี่ย 8 ปี ซึ่งส่วนใหญ่อายุเฉลี่ย 94.3 ใช้แรงงานภายในครัวเรือนช่วยประกอบการโดยมีจำนวนแรงงานที่ใช้เฉลี่ย 2 คน นอกจากนี้ยังพบว่าเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขนาดของพื้นที่ที่กลุ่มตัวอย่างใช้ประกอบการนั้นเฉลี่ย 7 ไร่ ซึ่งส่วนใหญ่ (83.0 %) ระบุว่าตนเอง เป็นเจ้าของทั้งหมด ส่วนมาก (72.2%) ระบุว่าไม่มีแปลงหญ้าอาหารสัตว์เป็นของของกลุ่มตัวอย่าง (54.7 % ) ใช้พันธุ์แท้นในการประกอบการ ส่วนโรงเรือนนั้นส่วนใหญ่ 69.8 % เลี้ยงแบบลูกโคขึ้นโรงโดยขี้เถ้าทั้งคองและน้ำประปาในการเลี้ยงโคนม ในด้านเงินทุนพบว่าร้อยละ 71.7 ใช้เงินทุนส่วนตัวโดยมีรายได้เฉลี่ยจากการเลี้ยงโคนมรวมทุกแหล่งรายได้ในรอบปี 2537 เท่ากับ 85,494 บาท ส่วนใหญ่ร้อยละ 88.7 ระบุว่าคิดนมโดยใช้มือเพียงวิธีเดียวเท่านั้น และส่วนใหญ่ (73.6 %) ขายผลผลิตน้ำนมโดยส่งขายให้ศูนย์รับซื้อน้ำนมดิบในราคาเฉลี่ย 8.12 บาทต่อกิโลกรัม โดยเฉลี่ยแล้วกลุ่มตัวอย่างมีลูกโคหรือโครุ่น 3 ตัว แม่โคพักท้อง/ท้องว่าง 4 ตัว แม่โครีดนม 5 ตัว โคตั้งท้อง 3 ตัว และมีจำนวนเฉลี่ยโคนมต่อฟาร์มเท่ากับ 16 ตัว ตามลำดับ และ มีผลผลิตน้ำนมเฉลี่ยต่อตัวเดือน 277 กิโลกรัม

#### ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารทางการเกษตร

ส่วนมากคือร้อยละ 86.8 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าในรอบ 1 ปีที่ผ่านมาไม่เคยเข้ารับการเลี้ยงโคนม/ประชุม/สัมมนาทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการเลี้ยงโคนมโดยจำนวนครั้งเฉลี่ยคือ 1 ครั้งเท่านั้นสำหรับด้านการได้รับข่าวสารข้อมูลทางการเลี้ยงโคมนั้นพบว่ามากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง (67.9 %) ได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่วนราชการอันได้แก่ เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ในส่วนการพบปะเพื่อขอคำปรึกษา/แก้ปัญหาพบว่า ร้อยละ 49.1 จะไปขอคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ เขตเป็นลำดับแรกโดยมีจำนวนครั้งที่ไปพบเฉลี่ย 1 ครั้งเท่านั้น และสำหรับเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรนี้มีจำนวนครั้งที่พบปะเฉลี่ย 1 ครั้งเช่นกันในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา ในด้านความถี่ของการได้รับข่าวสารตามประเภทของสื่อต่าง ๆ นั้นพบว่าในรอบ 1 เดือน กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับข่าวสารต่อสัปดาห์ที่อยู่ในระดับ "ไม่เคย" โดยในสื่อวิทยุการโทรทัศน์ทางการเกษตร และสื่อด้านนิตยสาร/วารสาร นี้ กลุ่มตัวอย่างมีระดับที่ "นาน ๆ ครั้ง"

#### ระดับของการรับรู้และระดับการนำความรู้ไปปฏิบัติ

ก. ด้านการจัดการอาหารและโภชนาการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 88.8 มีระดับการรับรู้อยู่ในเกณฑ์ "มาก" นอกจากนี้ในกลุ่มของด้านการจัดการอาหารและโภชนาการนี้ยังพบว่า เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีกรนำไปใช้

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการรับรู้ในเกณฑ์ "มาก" ในเรื่องของอาหารและระบบการให้อาหาร ร้อยละ 92.5 เป็นอันดับแรก

ในส่วนของ การนำไปปฏิบัติ นั้น ร้อยละ 83.0 ของกลุ่มตัวอย่างมีระดับของการนำความรู้ไปปฏิบัติในเกณฑ์ "มาก" หากพิจารณาในกลุ่มย่อยของด้านการจัดการอาหารและโภชนาการแล้วพบว่าส่วนมาก (94.3 %) ของกลุ่มตัวอย่างมีระดับการนำความรู้ไปปฏิบัติในเรื่องของการจัดการอาหารสำหรับฝูงโคผสมพันธุ์ในเกณฑ์ "มาก" มาเป็นอันดับแรก

ข. ด้านการจัดการปรับปรุงพันธุ์และการจัดการฝูงโค กลุ่มตัวอย่างส่วนมากคือร้อยละ 98.1 มีเกณฑ์ระดับของการรับรู้ในหลักวิชาการเลี้ยงโคอยู่ในระดับ "มาก" ในภาพรวมของด้านนี้สำหรับภายในกลุ่มของด้านการจัดการปรับปรุงพันธุ์และการจัดการฝูงโคนี้ร้อยละ 98.1 เช่นกันของกลุ่มตัวอย่างมีเกณฑ์ระดับการรับรู้ "มาก" ในเรื่องของการผสมพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์มา เป็นลำดับแรก

ในด้านระดับของการนำความรู้ด้านนี้ไปปฏิบัติในภาพรวมพบว่าทั้งหมด (100 %) ของกลุ่มตัวอย่างมีระดับเกณฑ์การนำไปปฏิบัติในระดับ "มาก" และภายในกลุ่มด้านนี้ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเช่นกัน (100.0 %) มีการนำความรู้ในเรื่องของการผสมพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ไปปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ "มาก" ในทางตรงกันข้ามการนำไปปฏิบัติที่อยู่ในเกณฑ์ "น้อย" ลำดับสุดท้ายใน ด้านนี้คือ เรื่องของการทำบัญชีฟาร์ม/จัดบันทึก/เก็บข้อมูลและวิเคราะห์สถานภาพของฟาร์ม (71.7%)

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ทำการศึกษา

สถานภาพส่วนบุคคล และสถานภาพเศรษฐกิจสัมพันธ์กับผลผลิตน้ำนม

ผลจากการวิจัยพบความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลผลิตน้ำนมในกลุ่มตัวแปรด้านนี้เพียง 2 ตัวแปรเท่านั้นคือ จำนวนแม่โครีดนม ( $r = .4431, P < 0.01$ ) และประสิทธิภาพในการเลี้ยงโคนม ( $r = .3666, P < 0.05$ ) จากจำนวนตัวแปรในกลุ่มนี้ 12 ตัวแปรด้วยกันของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครได้ถึง 31.69 % ( $R^2$ ) โดยมีค่าคงที่อยู่ที่ 385.72 กิโลกรัม เมื่อมีได้ค่านิ่งเชิงอิทธิพลของทั้งสองตัวแปรดังกล่าว ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ (B) จะเพิ่มขึ้นในอัตรา 41.40 กิโลกรัมเมื่อทั้งสองตัวแปรมีการเพิ่มขึ้น 1 หน่วยโดยได้สมการถดถอยพหุคูณหรือ  $Y = a + b(x)$  ดังต่อไปนี้

ผลผลิตน้ำนม =  $385.7278 + 10.4904$  (จำนวนแม่โครีดนม) + 41.4028

**ปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารทางทางการเกษตรกับผลผลิตน้ำนม**

ในด้านของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในกลุ่มนี้มีเพียง 4 ตัวแปรเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับผลผลิตน้ำนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ จำนวนครั้งที่กลุ่มตัวอย่างพบปะกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขต ( $r = .3047, P < 0.05$ ) ความถี่ในการที่ได้รับชมภาพยนตร์/ฟิล์มสไลด์ต่อสัปดาห์ ( $r = .1870, P < 0.10$ ) จำนวนครั้งที่เข้ารับการฝึกอบรม ( $r = .1224, P < 0.10$ ) และความถี่ในการอ่านแผ่นพับ/เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอาชีพการเลี้ยงโคนม ( $r = -.2078, P < 0.10$ )

มีเพียง 2 ตัวแปรเท่านั้นที่สามารถใช้ทำนายหรือพยากรณ์การเพิ่มผลผลิตน้ำนมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ จำนวนครั้งที่กลุ่มตัวอย่างได้พบปะกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขต และความถี่ในการได้ชมภาพยนตร์/ฟิล์มสไลด์การเลี้ยงโคนมซึ่งมีค่าทำนาย ( $R^2$ ) ความผันแปรของผลผลิตน้ำนมได้ 14.30 เปอร์เซ็นต์มีค่าคงที่อยู่ที่ 298.92 กิโลกรัมเมื่อไม่คำนึงถึง อิทธิพลจากทั้งสองตัวแปรนี้และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณจะเพิ่มขึ้นในอัตรา 89.28 กิโลกรัม เมื่อทั้งสองตัวแปรมีอัตราการเพิ่ม 1 หน่วย (จำนวนครั้ง) โดยได้สมการถดถอยพหุคูณ หรือ  $Y = a + b(x)$  ดังต่อไปนี้

ผลผลิตน้ำนม = 298.9231 + 31.5752 (จำนวนครั้งที่พบปะเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขต) + 89.2821 (ความถี่ในการชมภาพยนตร์/ฟิล์มสไลด์) .....สมการที่ 2

**ความรู้ในหลักวิชาการกับปริมาณผลผลิตน้ำนม**

**ก. ความรู้ในด้านการจัดการอาหารและโภชนาการ**

ในกลุ่มนี้มีเพียงตัวแปรเรื่องความรู้ในการจัดการอาหารสัตว์สำหรับฝูงโคนมผสมพันธุ์ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $r = .2561, P < 0.05$ ) และในกลุ่มตัวแปรด้านนี้ไปถึง 2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลสามารถทำนายหรือพยากรณ์การเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อตัวต่อเดือนได้ถึง 18.39% ( $R^2$ ) โดยมีค่าคงที่เท่ากับ 132.71 กิโลกรัม เมื่อไม่มีอิทธิพลของทั้ง 2 ตัวแปรเข้ามามีส่วนร่วมได้แก่ตัวแปรเรื่องความรู้ในการจัดการอาหารสำหรับฝูงโคนมผสมพันธุ์และตัวแปรอาหารและระบบการให้อาหาร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณ (B) เมื่อมีการเพิ่มขึ้นในอัตราทั้ง 2 ในอัตรา 1 หน่วยจะทำให้ปริมาณผลผลิตน้ำนมเพิ่มขึ้นตามในอัตรา 173.41 กิโลกรัม ซึ่งแสดงสมการตามโครงสร้าง  $y = a + b(x)$  ได้ดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลผลิตน้ำนม = 132.7134+156.4803 (ระดับความรู้เรื่องการจัดการอาหาร สำหรับแม่โคทั้งหมด) +173.4157 (ระดับความรู้เรื่องอาหารและระบบการให้อาหาร)

.....สมการที่ 3

**ข. ความรู้ในด้านการจัดการปรับปรุงพันธุ์และระบบการจัดการฝูงโคนม**

มีเพียงสองตัวแปรเรื่องการผลิตนมและการปรับปรุงพันธุ์ที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณผลผลิตน้ำนมอย่างมีนัยสำคัญ ( $r = .2463, P < 0.05$ ) และระดับความรู้เรื่องการจัดการดูแลฝูงโคนม ( $r = .1781, P < .10$ ) ซึ่งการวิเคราะห์พหุคูณถดถอยแล้วตัวแปรทั้งสองนี้ไม่มีอิทธิพลต่อการเพิ่มผลผลิต เพียงตัวแปรการผลิตนมและการปรับปรุงพันธุ์เท่านั้นที่สามารถใช้ทำนายหรือพยากรณ์ความผันแปรของปริมาณผลผลิตน้ำนมได้ถึง 9.08 เปอร์เซ็นต์ ( $R^2$ ) โดยมีค่าคงที่เท่ากับ 152.69 กิโลกรัมของผลผลิตเมื่อมีได้ค่าเชิงถึงอิทธิพลตัวแปรนี้ และเมื่อตัวแปรนี้เพิ่มในอัตรา 1 หน่วยความรู้ก็จะส่งผลให้ผลผลิตน้ำนมเพิ่มในอัตรา 92.56 กิโลกรัมด้วย (B) โดยแสดงสมการถดถอยพหุคูณ หรือ  $Y = a + b(x)$  ได้ดังนี้

ผลผลิตน้ำนม = 152.6944+92.5692 (ระดับความรู้ในเรื่องการผลิตนมและการปรับปรุงพันธุ์) .....สมการที่ 4

**ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มสมาชิกเลี้ยงโคนม**

ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการศึกษาในครั้งนี้ซึ่งระบุโดยกลุ่มตัวอย่างพอจะสรุปได้เป็นปัญหาด้านใหญ่ ๆ 7 ด้านดังต่อไปนี้ 1) ด้านพันธุ์โคนม 2) ด้านอาหารและการให้อาหาร 3) ด้านโรงเรือนและการจัดการทั่วไป 4) ด้านโรคและการสุภาพภิบาลโคนม 5) ด้านเงินทุนและสินเชื่อ 6) ด้านการผสมเทียม และ 7) ด้านการขนส่งนม คุณภาพน้ำนมและราคาน้ำนม

## ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลและของ การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการต่อสำนักงานปศุสัตว์กรุงเทพมหานคร รวมถึงหน่วยงานต่างๆ ที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและรับผิดชอบ อาทิ เช่น งานปศุสัตว์ งานเกษตรในสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร ผู้กำหนดนโยบาย/วางแผน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นประโยชน์และช่วยประกอบการตัดสินใจ และเป็นแนวทางในการยกระดับพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคนมของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมในกรุงเทพมหานครต่อไป

1. จากผลการศึกษาพบว่า จำนวนครั้งที่กลุ่มสมาชิกผู้เลี้ยงโคนมได้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวนครั้งที่พบปะกับเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขต ความถี่ในการได้รับชมสื่อสารสไลด์ และความถี่ในการได้อ่านแผนผังวิชาการเลี้ยงโคนมในหนึ่งสัปดาห์ที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการเพิ่มผลผลิต ดังนั้นจึงควรที่จะมีการพิจารณาในเรื่องจัดโครงการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ/การเลี้ยงโคนมให้แก่กลุ่มสมาชิกฯ ทั้งนี้ในการฝึกอบรมควรเน้นให้ความรู้ประกอบสื่อโดยเฉพาะสไลด์/ภาพยนตร์วีดีโอเทป พร้อมทั้งแจกเอกสารแผ่นพับต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับหัวข้อที่ฝึกอบรม เพื่อให้สมาชิกฯ ได้มีความเข้าใจอย่างเพียงพอ ตลอดจนจัดทำเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์เขตได้เข้าพบปะ เพื่อให้คำแนะนำปรึกษาหรือตรวจดูแลโคนมให้ทั่วถึงในห้องถ้ำ

2. ในด้านการส่งเสริมเผยแพร่ให้ความรู้ในการเลี้ยงโคนมนั้นพบว่าในด้านของการจัดการอาหารและโภชนาการนั้น ความรู้เรื่องของอาหารและระบบการให้อาหารและความรู้เรื่องการจัดการอาหารสำหรับโคนมมีความสัมพันธ์และสามารถทำนายการเพิ่มผลผลิตได้ จึงควรที่จะพิจารณาเป็นหัวข้อ/เนื้อหาและจัดหลักสูตร เพื่อนำไปอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมต่อไป

อนึ่งความรู้และการนำไปปฏิบัติใช้งาน เรื่องของแปลงหญ้าอาหารสัตว์พบว่าอยู่ในระดับ "น้อย" จึงควรพิจารณาการให้ความรู้และเน้นถึงการนำความรู้ไปปฏิบัติด้วย

ในส่วนความรู้ด้านการจัดการปรับปรุงพันธุ์และการจัดการฝูงโคนมนั้น เห็นควรที่จะมีการบรรจุเนื้อหาในเรื่องที่เกี่ยวข้องของกับการผสมพันธุ์และการปรับปรุงพันธุ์ ตลอดจนเรื่องของการจัดการดูแลฝูงโคนมและจัดทำบัญชีฟาร์มและเน้นให้สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมได้เห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของการจัดบันทึกข้อมูลและการวิเคราะห์สถานภาพของฟาร์ม ทั้งนี้ตั้งจะเห็นได้จากระดับของการนำไปปฏิบัติที่อยู่ในระดับ "น้อย" ซึ่งเป็นกลุ่มที่ใหญ่มาก (71.7%)

3. ควรแนะนำให้สมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมปรับปรุงปัจจัยการผลิตให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เช่นแนะนำพันธุ์โคนมที่มีระดับสายเลือดสูง เพื่อให้ได้ปริมาณน้ำนมมากขึ้น การให้อาหารโคนมครบถ้วนตามต้องการ การเลี้ยงดูและการจัดการที่ดี ปัจจัยเหล่านี้จะช่วยลดปัญหาด้านพันธุ์โคนมที่กลุ่มตัวอย่างระบุว่าพันธุ์ที่เลี้ยงอยู่นั้นไม่ค่อยดีให้แหม

4. ส่งเสริมแนะนำให้ปลูกหญ้าอาหารสัตว์สำหรับเป็นอาหารและเก็บสะสมไว้ใช้ในฤดูที่ขาดแคลน อีกทั้งให้ความรู้ในด้านการจัดการ เพิ่มทักษะแก่ผู้ประกอบการและแรงงานในฟาร์ม

5. ควรจัดให้มีการทาวัดขึ้นป้องกันโรคมากและทำ เปื่อยให้แก่โคของสมาชิกกลุ่มๆ ตามโปรแกรมอย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและป้องกันโรคดังกล่าว และจัดให้มีเจ้าหน้าที่หรือนักวิชาการด้านการเลี้ยงโคนมและโรคโคนม มาให้คำแนะนำ เพื่อให้บริการอย่างทั่วถึงและทันต่อเวลาตามต้องการ ซึ่งรวมถึงแนะนำด้านสุขาภิบาลโคนมและโรง เรือนให้ถูกสุขลักษณะ รวมถึงการระบายน้ำของเสียในฟาร์ม

6. ในส่วนของการดำเนินงานของกลุ่มผู้เลี้ยงโคนมนั้นควรเน้นการทำงานเพื่อให้เกิดกิจกรรมดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะ เรื่องเงินทุนหมุนเวียน เพื่อให้สมาชิกได้กู้ยืมลงทุน และแนะนำแหล่งเงินทุนสินเชื่อ ดอกเบี้ยต่ำให้แก่สมาชิกกลุ่มก็จะมีประโยชน์มาก

7. ในด้านการผสมเทียมนั้น ควรแนะนำให้สมาชิกกลุ่มได้เข้าถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการผสมเทียมในแต่ละครั้ง เพื่อให้การผสมเทียมครั้งนั้นประสบความสำเร็จ ผสมติดตามความต้องการของผู้เลี้ยงซึ่งจะช่วยลดปัญหาของการผสมไม่ติดได้ และเน้นความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการ

8. ในด้านของคุณภาพและราคาน้ำนมที่เห็นควรที่จะ เน้นให้กลุ่มผู้เลี้ยงโคนมมีการสุขาภิบาลโรงเรือนโคนมให้สะอาด มีการป้องกันจุลินทรีย์ในน้ำนมมีระบบการให้อาหารที่ถูกต้องซึ่งอาจจะทำให้ผู้เลี้ยงโคนมได้ราคาน้ำนมสูงขึ้น

## เอกสารอ้างอิง

- วิจิท ปลาสุวรรณ. 2532. การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง. กรุงเทพฯ : ปัญหาพิเศษปริญญาตรี ภาควิชาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์ คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยี-พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- BHAT, P. et.al. 1978. Performance of Holstein Friesian Cattle in India. Indian Journal of Animal Science.
- CHUA, L.A. 1984. A Guide in preparing a research proposal. Department of Agricultural Education and Rural Studies, UPLB, College, Laguna, Philippines.
- COVER, P.R. 1960. The Masagana/Margate System of planting rice : A study of an agricultural innovation. UP Community Development Research Council.
- DAVID, C. and R. MEYER. 1979. Measuring the farm level impact of agricultural loans in low income countries. Dept. of Agricultural Economics and Rural Sociology. Ohio State University.
- JEERAPHUN, T. 1990. Nutritional management and other related factors influencing development and production income of semi-commercial dairy cattle in Nakornsawan, Thailand.
- LIONBERGER, H.T. 1953. Some characteristics of farm operators sought as sources of farm information in Missouri Community. Rural Sociology.
- MILLER, W.T. 1979. Dairy cattle feeding and nutrition. Academic Press. New York.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- SCHRAMM, W. 1960. Mass media and national development :  
The role of information in the developing countries.  
California : Stanford University Press.
- SITSARA, A. 1972. Factors associated with the adoption  
of rice farm practices in Kampangsean Secondary  
School in Thailand. MS. Thesis. University of the  
Philippines at Los Banos.





เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวกที่ 1 แสดงการรับรู้และการนำความรู้ตามหลักวิชาการไปปฏิบัติของสมาชิกกลุ่มผู้เลี้ยงโคนม  
ในกรุงเทพมหานคร

(N = 53)

ข้อความ	ความรู้ในหลักวิชาการ		การนำไปปฏิบัติ	
	รู้ (%)	ไม่รู้ (%)	ปฏิบัติ (%)	ไม่ปฏิบัติ (%)
<b>1. การจัดการด้านอาหารและโภชนาการ</b>				
<b>ก. อาหารและระบบการให้อาหาร</b>				
1. การให้อาหารข้นแก่โคนม	98.1	1.9	100.0	-
2. การใช้วัตถุดิบเหลือใช้ในฟาร์มเป็นอาหารโคนม	86.8	13.2	64.2	35.8
3. การให้แร่ธาตุอาหารเสริมโคนม	98.1	1.9	100.0	-
4. การให้อาหารข้นแก่แม่โคนมในระยะให้นม	92.5	7.5	90.6	9.4
<b>ข. การจัดการอาหารสำหรับฝูงโคนมพันธุ์</b>				
5. การให้อาหารข้นแก่วัวสาวท้องแรก	92.5	7.5	90.6	9.4
6. การให้น้ำนมเหลือแก่ลูกโคหลังคลอด	96.2	3.8	96.2	3.8
7. การให้อาหารแก่ลูกโคแรกคลอด	92.5	7.5	96.2	3.8
8. การให้อาหารข้นแก่ลูกโคนม	90.6	9.4	86.8	13.2
9. การให้อาหารข้นสำหรับโครุ่น	94.3	5.7	94.3	5.7
10. การให้อาหารข้นแก่โคท้องว่าง	90.6	9.4	84.9	15.1
11. การให้วิตามินเสริมแก่โคนม	88.7	11.3	71.7	28.3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวกที่ 1 (ต่อ)...

(N = 53)

ข้อความ	ความรู้ในหลักวิชาการ		การนำไปปฏิบัติ	
	รู้ (%)	ไม่รู้ (%)	ปฏิบัติ (%)	ไม่ได้ปฏิบัติ (%)

ค. แปลงหญ้าอาหารสัตว์และการใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้า

12. การปลูกพืช/ทำแปลงหญ้าอาหารสัตว์	58.5	41.5	18.9	81.1
13. การทำปุ๋ยแก่แปลงหญ้าอาหารสัตว์	41.5	58.5	15.1	84.9
14. การปลูกพืชตระกูลถั่วเสริมในแปลงหญ้า	34.0	66.0	7.5	92.5
15. การเตรียมหญ้าแห้งสำหรับโคนมในฤดูแล้ง	52.8	47.2	28.3	71.7
16. การทำหญ้าหมักสำหรับโคนม	43.4	56.6	17.0	83.0
17. การทำให้หญ้าอาหารสัตว์สำหรับโคนม	84.9	15.1	81.1	18.9
18. การควบคุมและป้องกันกำจัดวัชพืชในแปลงหญ้า	32.1	67.9	9.4	90.6
19. การทำให้หญ้าแห้งแก่ลูกโคก่อนหย่านม	43.4	56.6	22.6	77.4
20. การทำให้หญ้าอาหารสัตว์สำหรับฝูงโคนม	81.1	18.9	81.1	18.9

2. การจัดการด้านการปรับปรุงพันธุ์และการจัดการฝูงโคนม

ก. การคัดเลือกพันธุ์โคนม

21. การคัดเลือกโคนมโดยดูจากลักษณะภายนอก	90.6	9.4	92.2	3.8
22. หลักในการคัดเลือก	96.2	3.8	94.3	5.7
23. ระบบการคัดเลือกโคนม	96.2	3.8	98.1	1.9

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวกที่ 1(ต่อ)...

(N = 53)

ข้อความ	ความรู้ในหลักวิชาการ		การนำไปปฏิบัติ	
	รู้ (%)	ไม่รู้ (%)	ปฏิบัติ (%)	ไม่ได้ปฏิบัติ (%)
<b>ข. การผสมพันธุ์/ปรับปรุงพันธุ์โคนม</b>				
24. การผสมพันธุ์/ปรับปรุงพันธุ์โคนม	94.3	5.7	96.3	3.8
25. แผนการผสมพันธุ์โคนมที่มีสายเลือดต่างกัน(ต่างฝูง)	98.1	1.9	100.0	-
26. การผสมเทียมโคนม	100.0	-	100.0	-
27. การตรวจความเป็นสัดของแม่โค	100.0	-	100.0	-
<b>ค. การจัดการและดูแลฝูงโคนม</b>				
28. การจัดการดูแลฝูงโคแรกคลอด	96.2	3.8	92.5	7.5
29. การจัดการและดูแลโครุ่น	98.1	1.9	92.5	7.5
30. การจัดการดูแลโคตั้งท้อง และฝูงโคให้นม	98.1	1.9	92.5	7.5
31. การจัดบันทึก และทำประวัติโคนม	92.5	7.5	67.9	32.1
<b>ง. การจัดการดูแลโคบดะรีโคนม</b>				
32. หลักในการรีดนม	96.2	3.8	96.2	3.8
33. การกระตุ้นให้โคปล่อยนม	100.0	-	92.5	7.5
34. การดูแลด้านการผลิตน้ำนมที่มี/ให้ได้คุณภาพดี	96.2	3.8	96.2	3.8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวกที่ 1(ต่อ)...

(N = 53)

ความรู้ในหลักวิชาการ
การนำไปปฏิบัติ

ข้อความ

รู้

ไม่รู้

ปฏิบัติ

ไม่ได้ปฏิบัติ

(% )

(% )

จ. การดูแลจัดการด้านสุขภาพและโรคโคเณม

35. การดูแลและกักกัน-ป้องกันโรคสัตว์	90.6	9.4	81.1	18.9
36. การดูแลด้านโรคและพยาธิต่าง ๆ	96.2	3.8	92.5	7.5
37. การจัดการดูแลทำแผนการตรวจเช็คสุขภาพ ของโคเณมและสัตว์ป่วย	96.2	3.8	90.6	9.4

ฉ. การจัดการดูแลโรงเรือนโคเณม

38. การสร้างโรงเรือน	81.1	18.9	94.3	5.7
39. การทำความสะอาดคอกโคเณม	100.0	-	100.0	-
40. การจัดการดูแลความสะอาดกในการปฏิบัติงาน	92.5	7.5	84.9	15.1

ช. การหาระบบบัญชีฟาร์ม เก็บข้อมูลและวิเคราะห์สถานภาพของฟาร์ม

41. การศึกษาความเป็นไปได้ในด้านเทคนิคและ ด้านเศรษฐศาสตร์ต่อการเลี้ยงโคเณม	75.5	24.5	67.9	32.1
42. การจดบันทึกทำบัญชีค่าใช้จ่ายในฟาร์ม	69.8	30.2	32.1	67.9
43. การวิเคราะห์สถานภาพทางการเงินของฟาร์ม	96.2	3.8	94.3	5.7

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า  
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้